

2 Tarihi

Solomon ya nemi hikima

(1 Sarakuna 3.1-15)

¹ Solomon ɗan Dawuda ya kafa kansa sosai a bisa masarautarsa, gama UBANGIJI Allahnsa yana tare da shi ya kuma sa ya zama mai girma sosai.

² Sai Solomon ya yi magana ga dukan Isra'ila, ga shugabannin mayaƙa dubu-dubu da shugabannin mayaƙa ɗari-ɗari, ga alkalai da kuma ga dukan shugabanni a Isra'ila, kawunan iyalai, ³ Solomon tare da dukan taron suka tafi masujadan kan tudu a Gibeyon, gama Tentin Sujadar Allah yana can, wanda Musa bawan UBANGIJI ya yi a hamada. ⁴ Dawuda ya riga ya haura da akwatin alkawarin Allah daga Kiriyat Yeyarim zuwa inda ya shirya dominsa, domin yã kafa masa tenti a Urushalima. ⁵ Amma bagaden tagullar da Bezalel ɗan Uri, ɗan Hur, ya yi a Gibeyon a gaba tabanakul na UBANGIJI; saboda haka Solomon da taron suka neme nufin UBANGIJI a can. ⁶ Solomon ya haura zuwa bagaden tagulla a gaban UBANGIJI a cikin Tentin Sujada, ya kuma miƙa hadayu na ƙonawa dubbai a kansa.

⁷ A wannan dare Allah ya bayyana ga Solomon, ya ce masa, “Roki duk abin da kake so in ba ka.”

⁸ Solomon ya amsa wa Allah, “Ka nuna alheri mai girma ga Dawuda mahaifina ka kuma naɗa ni sarki a matsayinsa.

⁹ To, yanzu, ya UBANGIJI Allah, ka cika alkawarin da ka yi ga mahaifina Dawuda yã tabbata, gama ka naɗa ni sarki a bisa mutanen da suka wuce kirge kamar ƙurar ƙasa.

¹⁰ Ka ba ni hikima da sani, don in iya jagorance wannan

mutane, gama wa zai iya shugabance wannan jama'arka mai girma?"

¹¹ Allah ya ce wa Solomon, "Da yake wannan ne sha'awar zuciyarka, ba ka kuwa nemi wadata, arziki ko girma ba, ba ka kuma nemi mutuwar abokan gābanka ba, da yake kuma ba ka nemi tsawon rai ba, amma ka nemi hikima da sani don ka shugabanci jama'ata wadda na naɗa ka sarki, ¹² saboda haka za a ba ka hikima da sani. Zan kuma ba ka wadata, arziki da girma, waɗanda babu wani sarki kafin kai da ya taɓa kasance da su kuma babu wani a bayanka da zai kasance da su."

¹³ Sa'an nan Solomon ya tafi Urushalima daga masujadar kan tudu a Gibeyon, da kuma daga gaban Tentin Sujada. Ya kuma yi mulki a bisa Isra'ila.

(1 Sarakuna 10.26-29)

¹⁴ Solomon ya tara kekunan yaƙi da dawakai, ya kasance da kekunan yaƙi dubu da ɗari huɗu da kuma dawakai dubu goma sha biyu, waɗanda ya ajiye a biranen kekunan yaƙi, da kuma tare da shi a Urushalima. ¹⁵ Sarki ya sa azurfa da zinariya suka zama barkatai a Urushalima kamar duwatsu, al'ul kuma kamar itatuwan fir a gindin tsaunuka. ¹⁶ Aka shigo da dawakan Solomon daga Masar* da kuma daga Kuye† 'yan kasuwan fada suka saye su daga Kuye. ¹⁷ Suka shigo da kekunan yaƙi daga Masar a kan shekel ɗari shida-shida na azurfa, doki kuma a kan shekel ɗari da hamsin-hamsin. Suka kuma rifa fitar da su kasashen waje zuwa dukan sarakunan Hittiyawa da na Arameyawa.

---

* 1:16 Ko kuwa dai mai yiwuwa Muzur, wani yanki Silisiya; haka ma a aya

17. † 1:16 Wataƙila Silisiya.

2

Shirye-shirye don ginin haikali
(1 Sarakuna 5.1-12)

¹ Solomon ya ba da umarni don a gina haikali domin sunan UBANGIJI da kuma fada wa kansa. ² Ya ɗebi mutane dubu saba'in su zama 'yan ɗauko, mutane dubu tamanin su zama masu fasa dutse a tuddai, da kuma mutane dubu uku da ɗari shida su zama masu lura da su.

³ Solomon ya aika wannan saƙo ga Hiram* sarkin Taya. “Ka aika mini gumaguman al’ul kamar yadda ka yi wa mahaifina Dawuda sa’ad da ka aika masa al’ul don yã gina fada yã zauna a ciki. ⁴ Yanzu ina shirin ginin haikali domin Sunan UBANGIJI Allahna, in kuma keɓe shi gare shi don kɔna turare mai kanshi a gabansa, don kuma ajiyar burodi mai tsarki kullum, da kuma don miƙa hadayun kɔnawa kowace safiya, kowace yamma, da a Asabbatai da Sababbin Wata, da kuma a kayyadaddun bukukkuwan UBANGIJI Allahnmu. Wannan dawwammamiyar farilla ce don Isra’ila.

⁵ “Haikalin da zan gina zai zama mai girma, domin Allahnmu ya fi dukan sauran alloli girma. ⁶ Amma wa zai iya gina haikali dominsa, shi wanda sammai, har ma da sama sammai, ba za su iya riƙe shi ba? To, wane ne ni da zan gina haikali dominsa, in ba dai wurin kɔna hadayu a gabansa ba?

⁷ “Saboda haka sai ka aiko mini da mutum wanda ya gwanince a aiki da azurfa, tagulla, bakin karfe, da kuma shunayya, da garura, da shuɗɗan zare, da wanda kuma ya gwanince da aikin sassaka, domin yã yi aiki tare da gwanayen mutane da nake da su a Yahuda da Urushalima, waɗanda mahaifina Dawuda ya tanada.

---

* 2:3 Da Ibraniyanci Hiram, wani suna na Hiram; haka ma a ayoyi 11 da 12.

⁸ “Ka kuma aika mini al’ul, fir da gumaguman algum daga Lebanon, gama na san cewa mutanenka sun gwanince a yakan katakai a can. Mutanena kuwa za su yi aiki tare da naka ⁹ don su tanada mini katakai da yawa, domin haikalin da zan gina dole yā zama mai girma da kuma kasaitacce. ¹⁰ Zan ba wa bayinka masu yankan katakai waƙanda suka yanka katako, garwa niƙaƙƙen alkama dubu ashirin, garwan sha’ir dubu ashirin da randunan ruwan inabi dubu ashirin da kuma randunan man zaitun dubu ashirin.”

¹¹ Hiram sarkin Taya ya amsa ta wurin rubuta wasiƙa zuwa ga Solomon.

“Domin UBANGIJI yana ƙaunar mutanensa, ya naƙa ka sarkinsu.”

¹² Hiram ya ƙara da cewa,

“Yabo ga UBANGIJI, Allah na Isra’ila, wanda ya yi sama da ƙasa! Ya ba Sarki Dawuda ƙa mai hikima, cike da wayo da kuma sani, wanda zai gina haikali domin UBANGIJI da kuma fada wa kansa.

¹³ “Zan aika maka Hiram-Abi, wani gwani wanda ya iya aiki, kuma mai hikima, ¹⁴ wanda mahaifiyarsa ta fito daga Dan, mahaifinsa kuma daga Taya. An horar da shi a aikin zinariya, azurfa, tagulla, baƙin ƙarfe, dutse, itace, da kuma shuƙi, shunayya, garura, da lilin mai kyau. Ya gogu a kowane irin zāne-zāne, zai kuma iya yin kowane zānen da aka ba shi. Zai yi aiki tare da masu sana’arka, da kuma tare da waƙanda ranka yā daƙe, Dawuda mahaifinka ya tanada.

¹⁵ “Yanzu fa, bari ranka yā daƙe, yā aiko wa bayinsa alkama da sha’ir da kuma man zaitun da ruwan inabin da ka alkawarta, ¹⁶ za mu kuwa yanka dukan gumagumai daga Lebanon da kake bukata za mu kuwa yi fitonsu ta teku, su gangara zuwa Yaffa. Za ka iya kwashe su daga can ka haura zuwa Urushalima.”

¹⁷ Solomon ya ƙidaya dukan baƙin da suke cikin Isra'ila, bayan ƙidayan da mahaifinsa Dawuda ya yi; aka kuma tarar sun kai 153,600. ¹⁸ Ya sa 70,000 a cikinsu su zama 'yan ɗauko, 80,000 kuma su zama masu fasan dutse a tuddai, sa'an nan 3,600 su zama shugabanni masu lura da aiki.

3

Solomon ya gina haikali (1 Sarakuna 6.1-38)

¹ Sai Solomon ya fara ginin haikalin UBANGIJI a Urushalima, a kan Dutsen Moriya, inda UBANGIJI ya taɓa bayyana ga mahaifinsa Dawuda, inda kuma Dawuda ya riga ya shirya a daidai masussukar Ornan mutumin Yebus.

² Ya fara ginin a rana biyu ga wata na biyu a shekara ta huɗu ta mulkinsa.

³ Tushen da Solomon ya kafa don ginin haikalin Allah tsawonsa kamun sittin, fāɗinsa kamun ashirin ne (bisa ga tsohon ma'auni). ⁴ Shirayin da yake gaban haikalin kuma kamun ashirin ne da ya nausa ya ƙetare, fāɗin ginin kuma tsayinsa kamu ashirin ne.

Ya shafe cikin da zinariya zalla. ⁵ Ya shafe babban zauren da fir, ya kuma rufe shi da zinariya mai kyau; ya yi masa ado da zāne-zānen itatuwan dabino da kuma jerin zāne-zāne. ⁶ Ya yi wa haikalin ado da duwatsu masu daraja. Zinariyar da ya yi amfani da su kuwa zinariya Farwayim ne. ⁷ Ya shafe ginshikan saman ɗaki, madogaran kofofi, bangaye da kuma kofofin haikalin da zinariya, ya sassaka kerubobi a bangayen.

⁸ Ya gina Wuri Mafi Tsarki, tsawonsa daidai da fāɗin haikalin. Tsawonsa kamu ashirin, fāɗinsa kuwa kamu ashirin. Ya shafe cikin da talenti ɗari shida na zinariya zalla. ⁹ Nauyin kusoshin ya kai shekel hamsin na zinariya. Ya kuma shafe benaye da zinariya zalla.

¹⁰ Cikin Wuri Mafi Tsarki ya yi kerubobi biyu, ya kuma shafe su da zinariya. ¹¹ Tsawon fikafikan kerubobin duka kamu ashirin ne, fiffike ɗaya, kamu biyar, ya taɓo bangon ɗakin, ɗaya fiffiken kuma wanda shi ma kamu biyar ne, ya taɓo fiffiken kerub ɗaya ɗin. ¹² Haka ma fiffiken kerub na biyu ɗin tsawonsa kamu biyar ne, ya taɓo bangon haikalin, ɗaya fiffiken shi ma tsawonsa kamu biyar ne, ya taɓo fiffiken kerub na farko. ¹³ Tsawon fikafikan kerubobin ya kai kamu ashirin. Su kerubobin a tsaye suke, suna fuskantar babban zauren.

¹⁴ Sai ya yi labule mai ruwan shuɗi, da shunayya, da garura, da lilin mai kyau, ya kuma kunshi hotunan kerubobin da aka saƙa a cikinsa.

(1 *Sarakuna* 7.15-22)

¹⁵ A gaban haikalin ya yi ginshikai biyu, waɗanda tsawonsu ya kai kamu talatin da biyar, ya yi wa ginshikan dajiya, tsayin kowace dajiya kamu biyar ne. ¹⁶ Ya saƙa sarkoki, ya kuma sa su a bisa ginshikan. Ya kuma yi rumman ɗari ya rataya wa sarkokin. ¹⁷ Ya kafa ginshikan a gaban haikalin, ɗaya a kudu, ɗaya kuma a arewa. Ya kira wanda yake kudun, Yakin,* na arewan kuwa ya kira Bowaz.†

4

Kayayyakin haikalin

(1 *Sarakuna* 7.23-51)

¹ Ya yi bagaden tagulla mai tsawo kamu ashirin, fāɗinsa kamu ashirin, tsayinsa kuma kamu goma. ² Ya yi katon kwano mai suna Teku na zubin ƙarfe, mai siffar da'ira, awonsa kamu goma ne daga da'ira zuwa da'ira tsayinsa kuma kamu biyar. Ya ɗauki magwaji mai tsawo kamu

* 3:17 Yakin wataƙila yana nufin ya kahu. † 3:17 Bowaz wataƙila yana nufin a cikinsa akwai ƙarfi.

talatin ya auna shi kewaye. ³ Kasa da da'ira kuwa, akwai siffofin bijimai kewaye da ita, goma ga kowane kamu guda. An yi zubin bijiman a jeri biyu a gefe guda na kwatarniya.

⁴ Tekun ya tsaya a kan bijimai goma sha biyu, uku na fuskantar arewa, uku na fuskantar yamma, uku na fuskantar kudu, uku kuma na fuskantar gabas. Tekun ya zauna a kansu, kuma karfafun bayansu suna wajen tsakiya. ⁵ Kaurin ya kai tafin hannu, kuma da'iransa ya yi kama da'irar kwaf, kama furen da ya tohu. Ya riƙe randuna dubu uku.

⁶ Sa'an nan ya yi daruna goma don wanki ya sa biyar a gefen kudu, biyar kuma a gefen arewa. A cikinsu kayan da za a yi amfani don ɗauraye hadayun ƙonawa, amma firistoci suna amfani da ƙaton kwano mai suna Teku don wanki.

⁷ Ya yi wurin ajiye fitila goma na zinariya bisa ga tsari domin su ya kuma sa su a haikali, biyar a gefen kudu, biyar kuma a gefen arewa.

⁸ Ya yi tebur goma ya kuma sa su cikin haikalin, biyar a gefen kudu, biyar kuma a gefen arewa. Ya kuma yi kwanonin yayyafawa guda ɗari.

⁹ Ya yi fili na firistoci da kuma babban fili da ƙofofi domin filin, ya shafe ƙofofin da tagulla. ¹⁰ Ya sa ƙaton kwano mai suna Teku a gefen kudu, a kusurwa kudu maso gabas.

¹¹ Ya kuma yi tukwane da manyan cokula da kwanonin yayyafawa.

Ta haka Hiram ya gama aikin da ya yi wa Sarki Solomon a cikin haikalin Allah.

¹² Ginshikai biyu;
kwanoni biyu masu siffar kwartaniya a bisa ginshikai;

jeri biyu na tukaƙƙen adon kwanonin yayyafawa masu siffar kwartaniya a bisa ginshikai;

¹³ rumman ɗari huɗu don jeri biyu na tukaƙƙe (layi biyu na rumman don kowane tukaƙƙe, mai adon kwano mai siffar kwartaniya a bisan ginshikai);

¹⁴ dakalai da darunansu;

¹⁵ ya yi kwanon da ya kira Teku, da bijimai goma sha biyu a farkashinsa;

¹⁶ tukwane, manyan cokula, cokula masu yatsu don nama da dukan kayayyakin da suka shafi wannan.

Dukan kayayyakin da Hiram-Abi ya yi domin Sarki Solomon saboda haikalin UBANGIJI an yi su da gogaggen tagulla ne. ¹⁷ Sarki ya sa aka yi zubinsu a katakon yin tubali a filin Urdun tsakanin Sukkot da Zereda. ¹⁸ Dukan waɗannan abubuwa da Solomon ya yi suna da tsada ƙwarai har suka kai nauyin tagullar da ya fi misali.

¹⁹ Solomon ya kuma yi dukan kayayyakin da suke a cikin haikalin Allah.

Bagaden zinariya;

teburin da ake ajiye burocin Kasancewa;

²⁰ wurin ajiye fitila na zinariya zalla tare da fitilunsu, don ƙonawa a gaban wuri mai tsarki na ciki kamar yadda aka tsara;

²¹ aikin zānen furannin zinariya da fitilu da abin ɗīban wuta (an yi su da zinariya zalla);

²² arautaki; kwanonin yayyafawa, kwanoni da hantsuka; da kuma ƙofofin zinariya na haikali, ƙofofi na ciki zuwa Wuri Mafi Tsarki da kuma ƙofofin babban zaure.

5

¹ Sa'ad da dukan aikin da Solomon ya yi domin haikalin UBANGIJI ya gama, sai ya kawo abubuwan da mahaifinsa Dawuda ya keɓe a ciki, azurfa da zinariya da kuma dukan kayayyaki, ya kuwa sa su a cikin ma'ajin haikalin Allah.

*An kawo akwatin alkawari a haikali
(1 Sarakuna 8.1-13)*

² Sa'an nan Solomon ya tattara zuwa Urushalima dattawan Isra'ila, dukan kawunan kabilu da manyan iyalan Isra'ilawa, don su haura da akwatin alkawarin UBANGIJI daga Sihiyona, Birnin Dawuda. ³ Dukan mutanen Isra'ila kuwa suka tattaru gaba ɗaya suka zo wurin sarki a lokacin biki a wata na bakwai.

⁴ Sa'ad da dukan dattawan Isra'ila suka iso, Lawiyawa suka ɗauki akwatin alkawarin, ⁵ suka haura da akwatin alkawarin da kuma Tentin Sujada da dukan kayayyaki masu tsarkin da yake cikinta. Firistoci, waɗanda suke Lawiyawa, suka ɗauke su; ⁶ Sarki Solomon kuwa da taron Isra'ila gaba ɗaya da suka taru kewaye da shi suna a gaban akwatin alkawarin, suna miƙa tumaki da shanu masu yawa da suka wuce kirge ko lissafi.

⁷ Sa'an nan firistoci suka kawo akwatin alkawarin UBANGIJI zuwa wurinsa a ciki cikin wuri mai tsarki na haikali, Wuri Mafi Tsarki, suka sa shi karƙashin fikafikan kerubobin. ⁸ Kerubobin suka buɗe fikafikansu a bisa wurin akwatin alkawari suka kuma rufe akwatin alkawarin da sandunan ɗaukonsa. ⁹ Waɗannan sanduna sun yi tsawo ƙwarai har ƙarshensu sun nausa daga akwatin alkawarin, ana iya ganinsu daga gaban ciki wuri mai tsarki na can ciki amma ba daga waje Wuri Mai Tsarki ba; kuma suna nan a can har wa yau. ¹⁰ Babu wani abu a cikin akwatin alkawarin sai alluna biyu da Musa ya sa a cikinsa a Horeb, inda UBANGIJI ya yi alkawari da Isra'ilawa bayan sun fito Masar.

¹¹ Sa'an nan firistoci suka janye daga Wuri Mai Tsarki. Dukan firistocin da suke can sun tsarkake kansu, ko daga wace ɓangarori suka fito. ¹² Dukan Lawiyawa waɗanda suke mawaƙa, Asaf, Heman, Yedutun da 'ya'yansu maza da dangoginsu, suka tsaya a gefen gabas na bagaden, saye da lilin mai kyau suna kuma kaɗa ganguna, garayu da molaye. Tare da su akwai firistoci 120 masu busan ƙahoni. ¹³ Masu busan ƙahonin da mawaƙa suka haɗu da baki ɗaya sai ka ce murya guda ce, don su yabi su kuma yi godiya ga UBANGIJI. Haɗe da busan ƙahoni, ganguna da sauran kayayyaki, suka tā da muryoyinsu cikin yabo ga UBANGIJI suka rera,

“Yana da kyau;

ƙaunarsa dawwammamiya ce har abada.”

Sai haikalin UBANGIJI ya cika da girgije, ¹⁴ Firistoci ba su iya yin hidimarsu ba saboda girgijen, gama ɗaukakar UBANGIJI ta cika haikalin Allah.

6

¹ Sa'an nan Solomon ya ce, “UBANGIJI ya faɗa cewa zai zauna cikin duhun girgije; ² na gina ƙasaitaccen haikali domin ka, wuri domin ka zauna har abada.”

(1 Sarakuna 8.14-21)

³ Yayinda dukan taron Isra'ila suke tsaye a can, sai sarki ya juya ya albarkace su. ⁴ Sa'an nan ya ce,

“Yabo ya tabbata ga UBANGIJI, Allah na Isra'ila, wanda da hannuwansa ya cika abin da ya yi alkawari da bakinsa ga mahaifina Dawuda. Gama ya ce, ⁵ “Tun ranar na da fitar da mutanena daga Masar, ban zaɓi wani birni a wata kabilar Isra'ila don a gina haikali domin Sunana ya kasance a can ba, ba kuwa zaɓi wani yā zama shugaba a bisa jama'ata Isra'ila ba. ⁶ Amma yanzu na

zabi Urushalima domin Sunana yā kasance a can, na kuma zabi Dawuda yā yi mulkin mutanena Isra'ila.'

⁷ “Mahaifina Dawuda ya yi niyya a zuciyarsa yā gina haikali domin Sunan UBANGIJI, Allah na Isra'ila.

⁸ Amma UBANGIJI ya ce wa mahaifina Dawuda, ‘Domin yana a zuciyarka ka gina haikali domin Sunana, ka yi daidai da ka kasance da wannan a zuciyarka. ⁹ Duk da haka, ba kai ba ne za ka gina haikalin, amma danka wanda yake namanka da jininka, shi ne wanda zai gina haikali domin Sunana.’

¹⁰ “UBANGIJI ya kiyaye alkawarin da ya yi. Na gāje Dawuda mahaifina yanzu kuwa na zauna a kan kujerar sarautar Isra'ila, kamar dai yadda UBANGIJI ya alka-warta, na kuma gina haikali domin Sunan UBANGIJI, Allah na Isra'ila. ¹¹ A can na ajiye akwatin alkawari, inda alkawarin UBANGIJI da ya yi da mutanen Isra'ila yake.”

Addu'ar Solomon ta keɓewa
(1 Sarakuna 8.22-53)

¹² Sa'an nan Solomon ya tsaya a gaban bagaden UBANGIJI a gaban dukan taron Isra'ila ya daga hannuwansa sama. ¹³ Dā ma ya riga ya gina dakalin tagulla, mai tsawo kamu biyar, fāfi kamu biyar da kuma tsayi kamu uku, ya kuma sa shi a tsakiyar filin waje. Ya tsaya a kan dakalin ya kuma durkusa a gaban dukan taron Isra'ila ya buɗe hannuwansa sama. ¹⁴ Ya ce,

“Ya UBANGIJI, Allah na Isra'ila, babu Allah kamar ka a sama da kuma kasa, kai da kake kiyaye alkawarinka na kauna tare da bayinka waɗanda suke cin gaba da zuciya dƙaya a hanyarka. ¹⁵ Ka kiyaye alkawarinka ga bawanka Dawuda mahaifina; da bakinka ka yi alkawari kuma da hannunka ka cika shi, yadda yake a yau.

¹⁶ “Yanzu fa UBANGIJI, Allah na Isra'ila, ka kiyaye wa bawanka Dawuda mahaifina alkawuran da ka yi masa

sa'ad da ka ce, 'Ba za ka k̄asa kasance da mutumin da zai zauna a gabana a kan kujerar sarautar Isra'ila ba, in kawai 'ya'yanka maza za su kula cikin dukan abin da suke yi su yi tafiya a gabana bisa ga dokata, kamar yadda ka yi.' ¹⁷ Yanzu kuwa, ya UBANGIJI, Allah na Isra'ila, bari maganarka da ka yi alkawarta wa bawanka Dawuda yā cika.

¹⁸ "Amma tabbatacce Allah zai zauna a duniya tare da mutane? Sammai, har ma da saman sammai, ba za su iya riƙe ka ba. Balle wannan haikalin da na gina! ¹⁹ Duk da haka ka mai da hankali ga addu'ar bawanka da kuma roko don jinƙai, ya UBANGIJI, Allahna. Ka ji kuka da addu'ar da bawanka yake yi a gabanka. ²⁰ Bari idanunka su buƙu ta wajen wannan haikali dare da rana, wannan wurin da ka ce za ka sa Sunanka a can. Bari ka ji addu'ar da bawanka ke yi ta wajen wannan wuri. ²¹ Ka ji roke-roken bawanka da na mutanenka Isra'ila sa'ad da suka yi addu'a suna duban wajen wannan wuri. Ka ji daga sama, mazauninka; kuma sa'ad da ka ji, ka gafarta.

²² "Sa'ad da mutum ya yi wa maƙwabcinsa laifi aka kuma bukaci ya yi rantsuwa, ya kuma zo ya rantse a gaban bagadenka a cikin wannan haikali, ²³ sai ka ji daga sama ka kuma yi wani abu. Ka shari'anta tsakanin bayinka, kana s̄aka wa mai laifi ta wurin kawo a kansa hakkin abin da ya yi. Ka nuna cewa marar laifi ba shi da laifi, ta haka a fiffita rashin laifinsa.

²⁴ "Sa'ad da an ci mutanenka Isra'ila a yaƙi ta wurin abokin ḡaba domin sun yi maka zunubi kuma sa'ad da suka juya suka furta sunanka, suna addu'a suka kuma yin roke-roke a gabanka a wannan haikali, ²⁵ sai ka ji daga sama ka kuma gafarta zunubin mutanenka Isra'ila ka kuma dawo da su zuwa ƙasar da ka ba su da kuma kakanninsu.

²⁶ "Sa'ad da sammai suka rufu ba kuwa ruwan sama

saboda mutanenka sun yi maka zunubi, sa'ad da kuwa suka yi addu'a suna duban waje wannan wuri suka kuma furta sunanka suka juye daga zunubinsu domin ka azabta su, ²⁷ sai ka ji daga sama ka kuma gafarta zunubin bayinka, mutanenka Isra'ila. Ka koya musu hanyar da ta dace da za su yi zama, ka kuma aika ruwan sama a kasar da ka ba mutanenka gādo.

²⁸ “Sa'ad da yunwa ko annoba ta fāḍo a kasar, ko wahala ko fumfuna, ko fāra ko fāra ḍango, ko sa'ad da abokan gāba sun yi musu kawanya a kowane daga biranensu, dukan wata masifa ko cutar da za tā zo, ²⁹ sa'ad da kuwa wani cikin mutanenka Isra'ila ya yi wata addu'a ko roko, kowa yana sane a azabarsa da kuma zafinsa, yana buɗe hannuwansa yana duban wajen wannan haikali, ³⁰ sai ka ji daga sama, mazauninka. Ka gafarta, ka kuma yi da kowane mutum gwargwadon duk abin da yake yi, da yake ka san zuciyarsa (gama kai kaɗai ka san zukatan mutane), ³¹ don su ji tsoronka su kuma yi tafiya a hanyoyinka a kowane lokacin da suke zama a kasar da ka ba wa kakanninsu.

³² “Game da baƙo wanda shi ba na mutanenka Isra'ila ba kuwa amma ya zo daga kasa mai nisa saboda sunanka mai girma da kuma hannunka mai iko da hannunka mai karfi, sa'ad da ya zo ya yi addu'a yana duban wannan haikali, ³³ sai ka ji daga sama, mazauninka, ka kuma yi duk abin da baƙon ya nemi ka yi, saboda dukan mutanen duniya su san sunanka su kuma ji tsoronka, kamar yadda mutanenka Isra'ila suke yi, su kuma san cewa wannan gidan da na gina na Sunanka ne.

³⁴ “Sa'ad da mutanenka suka je yaƙi da abokan gābansu, ko'ina ka kai su, kuma sa'ad da suka yi addu'a gare ka suna duban wannan birnin da ka zaɓa da haikalin nan da na gina domin Sunanka, ³⁵ sai ka ji

addu'arsu da kuma roƙonsu daga sama, ka kuma biya musu buƙatarsu.

³⁶ “Sa’ad da suka yi maka zunubi, gama babu wani wanda ba ya zunubi, ka kuwa yi fushi da su ka miƙa su ga abokin gāba, wanda ya kai su zaman bauta a ƙasa mai nisa ko kuwa kusa; ³⁷ Kuma in suka canja zuciya a cikin ƙasar da suke zaman bauta, suka tuba suka roƙe ka a ƙasar zaman bautarsu suka kuma ce, ‘Mun yi zunubi, mu yi abin da ba daidai ba, mu kuwa yi mugunta’; ³⁸ in kuma sun juye gare ka da dukan zuciyarsu da ransu a ƙasar zaman bautarsu inda aka kai su, suka kuma dubi wajen ƙasar da ka ba wa kakanninsu, wajen birnin da ka zaɓa da kuma wajen haikalin da na gina domin Sunanka; ³⁹ to, daga sama, mazauninka, sai ka ji addu'arsu da kuma roƙe-roƙensu, ka kuwa biya musu buƙatunsu. Ka gafarta wa mutanenka, waɗanda suka yi maka zunubi.

⁴⁰ “Yanzu, Allahna, bari idanunka su buɗu kunnuwanka kuma su saurara ga addu'o'in da ake miƙa a wannan wuri.

⁴¹ “Yanzu ka tashi, ya UBANGIJI Allah, ka zo wurin hutunka,
kai da akwatin alkawarin ƙarfinka.
Bari firistocinka, ya UBANGIJI Allah, su sanye ceto,
bari tsarkakanka su yi farin ciki cikin alherinka.

⁴² Ya UBANGIJI Allah, kada ka kyale shafaffenka.
Ka tuna da ƙauna mai girma da ka alkawarta wa Dawuda bawanka.”

7

Ƙeɓewar haikali
(1 Sarakuna 8.62-66)

¹ Sa’ad da Solomon ya gama yin addu’a, sai wuta ya sauko daga sama ya cinye hadaya ta ƙonawa da kuma

sadakokin, Ɗaukakar UBANGIJI kuwa ta cika haikalin. ² Firistoci ba su iya shiga haikalin UBANGIJI ba domin Ɗaukakar UBANGIJI ta cika shi. ³ Sa'ad da dukan Isra'ilawa suka ga wutar na saukowa, Ɗaukakar UBANGIJI kuma tana a bisa haikalin, sai suka durkusa a dakali da fuskokinsu a fasa, suka yi sujada suka kuma yi godiya ga UBANGIJI suna cewa,

“UBANGIJI mai alheri ne,

ƙaunarsa dawwammamiya ce har abada.”

⁴ Sai sarki da dukan mutanen suka miƙa hadayu a gaban UBANGIJI. ⁵ Sarki Solomon kuwa ya miƙa hadayar bijimai dubu ashirin da biyu da kuma tumaki da awaki dubu Ɗari da dubu ashirin. Ta haka sarki da dukan mutane suka keɓe haikalin Allah. ⁶ Firistoci suka Ɗauki matsayinsu, haka kuma Lawiyawa suka tsaya a matsayinsu riƙe da kayansu na bushe-bushe da na kaƙe-kaƙe na UBANGIJI, waƊanda Sarki Dawuda ya yi domin yabon UBANGIJI. An yi amfani da su sa'ad da ake godiya, ana kuma cewa, “Ƙaunarsa dawwammamiya ce har abada.” Kurkusa da Lawiyawa, firistoci suka busa ƙahoninsu, dukan Isra'ila kuwa suna a tsaye.

⁷ Solomon ya tsarkake sashen tsakiya na filin da yake gaban haikalin UBANGIJI, a can ya miƙa hadayun ƙonawa da kitsen hadayun salama domin bagaden tagullar da ya yi ba zai iya Ɗaukan hadayun ƙonawa, hadayun hatsi da kuma ɓangarori na kitsen ba.

⁸ Ta haka Solomon ya kiyaye bikin a wannan lokaci har kwana bakwai, dukan Isra'ila kuwa tare da shi, babban taro, mutane daga Lebo Hamat har zuwa Rafin Masar. ⁹ A rana ta takwas sai suka yi taro, gama sun yi bikin keɓewar bagade na kwana bakwai da kuma biki na ƙarin kwana bakwai. ¹⁰ A rana ta ashirin da uku na watan bakwai sai ya sallami mutane su tafi gidajensu da farin ciki da kuma murna a zuciya saboda abubuwa masu kyau da

UBANGIJI ya yi domin Dawuda da Solomon da kuma domin mutanensa Isra'ila.

*UBANGIJI ya bayyana ga Solomon
(1 Sarakuna 9.1-9)*

¹¹ Sa'ad da Solomon ya gama haikalin UBANGIJI da kuma fadan sarki ya kuma yi nasara a yin dukan abin da yake a zuciyarsa da zai yi a haikalin UBANGIJI da kuma a fadarsa, ¹² sai UBANGIJI ya bayyana gare shi a daren ya ce,

“Na ji addu'arka na kuma zaɓi wannan wuri don kaina, a matsayin haikali don hadayu.

¹³ “Sa'ad da na kulle sammai don kada a yi ruwan sama ko na umarci fāri su cinye amfanin kasar ko kuwa na aika da annoba a cikin mutanena, ¹⁴ in mutanena, waɗanda ake kira da sunana, sun kasƙantar da kansu, suka kuma yi addu'a, suka nemi fuskata, suka kuma juye daga mugayen hanyoyinsu, zan ji daga sama in kuma gafarta zunubinsu in kuwa warkar da kasarsu. ¹⁵ Yanzu, idanuna za su buɗu, kunnuwata kuma za su saurara ga addu'o'in da aka miƙa a wannan wuri. ¹⁶ Na zaɓi na kuma tsarkake wannan haikali saboda Sunana yā kasance a can har abada. Idanuna da kuma zuciyata kullum za su kasance a can.

¹⁷ “Game da kai kuwa, in ka yi tafiya a gabana kamar yadda Dawuda mahaifinka ya yi, ka kuma yi dukan abin da na umarta, ka kiyaye ƙa'idodina da dokokina, ¹⁸ zan kafa kujerar sarautarka, yadda na alkawarta wa Dawuda mahaifinka sa'ad da na ce, ‘Ba za ka taɓa rasa wani mutumin da zai yi mulki a bisa Isra'ila ba.’

¹⁹ “Amma in ka juya daga gare ni ka yashe ƙa'idodi da umarnan da na ba ka, ka yi gaban kanka don ka bauta wa waɗansu alloli ka kuma yi musu sujada, ²⁰ zan tumbuke Isra'ila daga ƙasata, wadda na ba su, zan kuma fi wannan haikalin da na tsarkake domin

Sunana. Zan mai da shi abin karin magana da abin ba'a cikin dukan mutane. ²¹ Ko da yake wannan haikali yanzu mai girma ne, dukan wanda ya wuce zai kaɗa kai yã ce, 'Me ya sa UBANGIJI ya yi irin wannan abu ga wannan ƙasa da kuma ga wannan haikali?' ²² Mutane za su amsa, 'Domin sun yashe UBANGIJI Allah na kakan-ninsu, wanda ya fitar da su daga Masar, suka rungumi waɗansu alloli, suna musu sujada, suna bauta musu, shi ya sa ya kawo dukan wannan masifa a kansu.'"

8

Sauran ayyukan Solomon

(1 Sarakuna 9.10-28)

¹ A ƙarshen shekaru ashirin, a lokacin da Solomon ya gina haikalin UBANGIJI da nasa fadan, ² Solomon ya sãke gina ƙauyukan da Hiram ya ba shi, ya kuma zaunar da Isra'ilawa a cikinsu. ³ Sa'an nan Solomon ya tafi Hamat-Zoba ya ci ta da yaƙi. ⁴ Ya kuma gina Tadmor a hamada da kuma dukan biranen ajiyar da ya gina a Hamat. ⁵ Ya sãke gina Bet-Horon na Bisa da kuma Bet-Horon na Ƙasa a matsayin birane masu katanga, da bangaye da kofofi da kuma ƙyamare, ⁶ haka kuma Ba'alat da dukan biranen ajiyarsa, da kuma dukan birane domin keken yaƙinsa da dawakansa, duk abin da ya so yã gina a Urushalima, a Lebanon da kuma dukan yankin da ya yi mulki, ya gina shi.

⁷ Dukan mutanen da suka rage daga Hittiyawa, Amoriyawa, Ferizziyawa, Hiwiyawa da Yebusiyawa (waɗannan mutane ba Isra'ilawa ba ne), ⁸ wato, zuriyarsu da suka ragu a ƙasar, wadda Isra'ilawa ba su hallaka ba, waɗannan ne Solomon ya mai da su bayinsa na aikin dole, kamar yadda yake har wa yau. ⁹ Amma Solomon bai mai da

Isra'ilawa bayi don aikinsa ba; su ne mayakansa, shugabannin hafsohinsa, da shugabannin keken yakinsa da kuma mahayan keken yakinsa. ¹⁰ Su ne kuma manyan ma'aikatan Sarki Solomon, manyan mutane dari biyu da hamsin masu lura da mutane.

¹¹ Solomon ya kawo 'yar Fir'auna daga Birnin Dawuda zuwa fadan da ya gina mata, gama ya ce, "Matata ba za ta zauna a fadan Dawuda sarkin Isra'ila ba, domin wuraren da akwatin alkawarin UBANGIJI ya shiga masu tsarki ne."

¹² A kan bagaden UBANGIJI da ya gina a gaban shirayi, Solomon ya miƙa hadayun konawa ga UBANGIJI, ¹³ bisa ga bukace-bukace na kullum don hadayun da Musa ya umarta don Asabbatai, Sabon Wata da kuma bukukkuwa uku na shekara, Bikin Burodi Marar Yisti, Bikin Makoni da Bikin Tabanakul. ¹⁴ Bisa ga farillar mahaifinsa Dawuda, ya naƙa ɓangarori na firistoci don ayyukansu da Lawiyawa don su jagoranci yabo su kuma taimaki firistoci bisa ga bukace-bukacen kowace rana. Ya kuma naƙa matsara kofofi ɓangarori, ɓangarori don kofofi dabam-dabam domin abin da Dawuda mutumin Allah ya umarta ke nan. ¹⁵ Ba a kuwa yi rashin biyayya ba game da abin da sarki ya umarta game da firistoci ko Lawiyawa a kan kayan haikalin ba.

¹⁶ An yi dukan ayyukan Solomon, daga ranar kafa tushen haikalin UBANGIJI har gamawarsa. Ta haka aka gama haikalin UBANGIJI.

¹⁷ Sa'an nan Solomon ya tafi Eziyon Geber da Elot a bakin tekun Edom. ¹⁸ Sai Hiram ya aika masa jiragen ruwan da masu tukinsu waƙanda suka san teku sosai. Ma'aikatan Hiram suka tafi da na Solomon zuwa Ofir suka dawo da talentin zinariya dari huƙu da hamsin wa Sarki Solomon.

9

Sarauniyar Sheba ta ziyarci Solomon
(1 Sarakuna 10.1-13)

¹ Sa'ad da sarauniyar Sheba ta ji shahararr Solomon, sai ta zo Urushalima tã gwada shi da tambayoyi masu wuya. Ta iso tare da ayari mai girma, da rakuma d'auke da kayan yaji, zinariya mai yawa, da kuma duwatsu masu daraja, ta zo wurin Solomon ta kuma yi magana da shi game da dukan abin da yake zuciyarta. ² Solomon ya amsa dukan tambayoyinta; babu wani abin da ya yi masa wuya yã bayyana mata. ³ Sa'ad da sarauniyar Sheba ta ga hikimar Solomon da kuma fadan da ya gina, ⁴ ta ga abincin da yake teburinsa, ta ga zaman fadawansa, bayi masu yin masa hidima cikin rigunansu, ta ga masu riƙe kwaf cikin rigunansu da kuma hadayun konawar da ya yi a haikalin UBANGIJI, sai mamaki ya kama ta.

⁵ Ta ce wa sarki, "Labarin da na ji a kasata game da nasarorinka da hikimarka, gaskiya ne. ⁶ Amma ban gaskata abin da suka faɗa ba sai da na zo na kuma gani da idanuna. Tabbatacce, ko rabin girman hikimarka ba a faɗa mini ba, ka wuce labarin da na ji nesa ba kusa ba. ⁷ Abin farin ciki ne ga mutanenka! Abin farin ciki ne ga fadawanka, waɗanda suke cin gaba da tsayawa a gabanka suna kuma jin hikimarka! ⁸ Yabo ya tabbata ga UBANGIJI Allahnka, wanda ya ji daɗi a cikinka ya sa ka a kan kujerar sarautarsa a matsayin sarki don ka yi mulkin domin UBANGIJI Allahnka. Saboda kaunar Allahnka wa Isra'ila da kuma sha'awarsa na riƙe su har abada, ya naɗa ka sarki a bisansu, don ka yi adalci da kuma gaskiya."

⁹ Sa'an nan ta ba sarki talenti 120 na zinariya, kayan yaji masu yawa, da kuma duwatsu masu daraja. Ba a taɓa kasance da irin kayan yaji mai yawa kamar waɗanda sarauniyar Sheba ta ba wa sarki Solomon ba.

¹⁰ (Mutanen Hiram da mutanen Solomon suka kawo zinariya daga Ofir, suka kuma kawo gungumen algum da duwatsu masu daraja. ¹¹ Sarki ya yi amfani da gungumen algum don matakalan haikalin UBANGIJI da kuma na fadan sarki, ya kuma yi garayu da molaye don mawaƙa. Ba a taƙa gani irinsu a Yahuda ba.)

(1 Sarakuna 10.14-29)

¹² Sarki Solomon ya ba sarauniyar Sheba duk abin da take so da kuma ta nema; ya ba ta fiye da abin da ta kawo masa. Sa'an nan ta tashi ta koma ƙasarta tare da masu rufe mata baya.

Daukar Solomon

¹³ Nauyin zinariyar da Solomon yake karƙa shekara-shekara talenti 666 ne, ¹⁴ ban da harajin da fataƙai da 'yan kasuwa suke biya. Haka kuma dukan sarakunan Arabiya da gwamnonin ƙasar suka kawo zinariya da azurfa wa Solomon.

¹⁵ Sarki Solomon ya yi manyan garkuwoyi ɗari biyu da zinariya; an yi kowane garkuwa da bekas ɗari shida na zinariya. ¹⁶ Ya kuma yi ƙanana garkuwoyi zinariya ɗari uku, da bekas ɗari uku na zinariya a kowanne. Sarki ya sa su a cikin Fadan da ake kira Kurmin Lebanon.

¹⁷ Sai sarki ya yi wata kujerar sarauta mai girma da aka shafe ta da hauren giwa, aka kuma dalaye ta da zinariya zalla. ¹⁸ Kujerar tana da matakalai shida, da wurin sa ƙafa na zinariya haɗe da ita. A kowane gefen wurin zama, akwai wurin ajiye hannu, da zaki tsaye kusa da kowan-nensu. ¹⁹ Zakoki goma sha biyu sun tsaya a kan matakalai shida, ɗaya a ƙarshen matakala guda. Ba a taƙa yin irin wannan abu don wata masarauta ba. ²⁰ Dukan kwaf na Sarki Solomon zinariya ne, kuma dukan kayayyakin gida a Fadan da ake kira Kurmin Lebanon zinariya ne zalla. Ba a yi wani abu da azurfa ba, domin ba a ɗauki azurfa a

zamanin Solomon a bakin kome ba. ²¹ Sarki yana da jerin jiragen ruwa na kasuwanci waƙanda mutanen Hiram ne suke kula da su. Sau ɗaya kowace shekara uku sukan dawo ɗauke da zinariya, azurfa, hauren giwa, gogo da kuma birai.

²² Sarki Solomon ya fi arziki da hikima in aka kwatanta da dukan sauran sarakunan duniya. ²³ Dukan sarakunan duniya sun nemi su sadu da Solomon don su ji hikimar da Allah ya sa a zuciyarsa. ²⁴ Shekara, shekara, duk wanda ya zo wurinsa yakan kawo kyauta, kayayyakin azurfa da na zinariya, da riguna, makamai da kayan yaji, da dawakai da kuma alfadarai.

²⁵ Solomon ya kasance da wuraren ajiye dawakai dubu huɗu don dawakai da kekunan yaƙi, yana da dawakai dubu goma sha biyu waƙanda ya ajiye a biranen kekunan yaƙi da kuma tare da shi a Urushalima. ²⁶ Ya yi mulki bisa dukan sarakuna daga Kogi Yuferites zuwa ƙasar Filistiyawa, har zuwa iyakar Masar. ²⁷ Sarki ya sa azurfa ta zama barkatai a Urushalima kamar duwatsu, al'ul kuma da yawa kamar itatuwan fir a gindin tsaunuka. ²⁸ An sayo dawakan Solomon daga Masar da kuma daga dukan sauran ƙasashe.

Mutuwar Solomon
(1 Sarakuna 11.41-43)

²⁹ Game da sauran ayyukan mulkin Solomon, daga farko har zuwa ƙarshe, an rubuta su a cikin tarihin annabi Natan, cikin annabcin Ahiya mutumin Shilo da kuma cikin wahayin Iddo mai gani game da Yerobowam ɗan Nebat. ³⁰ Solomon ya yi mulki a Urushalima a bisa dukan Isra'ila shekaru arba'in. ³¹ Sa'an nan ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi cikin birnin Dawuda mahaifinsa. Rehobowam ɗansa kuwa ya gāje shi a matsayin sarki.

10

*Isra'ila ya yi tawaye a kan Rehobowam
(1 Sarakuna 12.1-20)*

¹ Rehobowam ya tafi Shekem, gama dukan Isra'ilawa sun je can don su naɗa shi sarki. ² Da Yerobowam ɗan Nebat ya ji wannan (a lokacin yana a Masar, inda ya gudu daga Sarki Solomon ya tafi), sai ya dawo daga Masar. ³ Saboda haka suka aika a zo da Yerobowam, sai shi da dukan Isra'ila suka je wurin Rehobowam suka ce masa. ⁴ “Mahaifinka ya sa mana kaya masu nauyi a kanmu, amma yanzu ka saukaƙa mana aiki mai zafin nan da kuma kaya masu nauyin da ya sa a kanmu, mu kuwa za mu bauta maka.”

⁵ Rehobowam ya amsa, “Ku dawo gare ni cikin kwana uku.” Saboda haka mutanen suka watse.

⁶ Sai Sarki Rehobowam ya nemi shawarar dattawan da suka yi wa mahaifinsa Solomon hidima a lokacin da yake da rai, ya tambaye suya ce, “Wace shawara za ku ba ni don in amsa wa waɗannan mutane?”

⁷ Suka amsa suka ce, “In za ka ji tausayi waɗannan mutane ka kuma gamshe su, ka kuma ba su amsar da ta dace, kullum za su zama bayinka.”

⁸ Amma Rehobowam ya ƙi shawarar da dattawa suka ba shi ya kuma nemi shawarar matasan da suka yi girma tare, suke kuma yin masa hidima. ⁹ Ya tambaye su ya ce, “Mece ce shawararku? Yaya zan amsa wa waɗannan mutanen da suke ce mini, ‘Ka saukaƙa nauyin da mahaifinka ya sa a kanmu?’”

¹⁰ Matasan da suka yi girma tare shi suka amsa, “Faɗa wa mutanen da suke ce maka, ‘Mahaifinka ya sa kaya masu nauyi a kanmu, amma ka saukaƙa nauyinmu.’ Ka faɗa musu, ‘Karamin yatsana ya fi ƙugun mahaifina kauri.

¹¹ Mahaifina ya sa muku kaya masu nauyi; zan ma sa mafi

nauyi. Mahaifina ya bulale ku da bulala; zan bulale ku da kunamai.’”

¹² Bayan kwana uku sai Yerobowam da dukan mutane suka dawo wurin Rehobowam, yadda sarki ya ce, “Ku dawo gare ni cikin kwana uku.” ¹³ Sarki ya amsa musu da kakkausar murya. Ya fi shawarar dattawan, ¹⁴ ya kuma bi shawarar matasan ya ce, “Mahaifina ya sa muku kaya masu nauyi; zan ma sa mafi nauyi. Mahaifina ya bulale ku da bulala; zan bulale ku da kunamai.” ¹⁵ Saboda haka sarki bai saurari mutane ba, gama wannan juyin al’amura daga Allah ne, don a cika maganar UBANGIJI da ya yi ga Yerobowam dan Nebat ta wurin Ahiya mutumin Shilo.

¹⁶ Sa’ad da Isra’ila suka ga sarki ya fi ya saurare su, sai suka amsa wa sarki, suka ce,

“Wanda rabo muke da shi a wurin Dawuda,
wanda sashe muke da shi daga dan Yesse?

Kowa ya koma tentinsa, ya Isra’ila!

Ka lura da gidanka, ya Dawuda!”

Saboda haka dukan Isra’ilawa suka tafi gida. ¹⁷ Amma game da Isra’ilawan da suke zama a garuruwan Yahuda kuwa, Rehobowam ya ci gaba da yin mulki a bisansu.

¹⁸ Sarki Rehobowam ya aiki Hadoram wanda yake lura da aikin dole, amma Isra’ilawa suka jajjefe shi da duwatsu har ya mutu. Sarki Rehobowam kuwa ya gaggauta ya shiga keken ya’kinsa ya gudu zuwa Urushalima. ¹⁹ Ta haka Isra’ila ya kasance cikin tawaye a kan gidan Dawuda har ya zuwa wannan rana.

11

(1 Sarakuna 12.21-24)

¹ Sa’ad da Rehobowam ya iso Urushalima, ya tattara mayaƙa dubu dari takwas daga gidan Yahuda da Benyamin, don su yi yaƙi da Isra’ila su saƙe mai da mulki wa Rehobowam.

² Amma wannan maganar UBANGIJI ta zo ga Shemahiya mutumin Allah. ³ “Faɗa wa Rehobowam ɗan Solomon sarkin Yahuda da kuma dukan Isra'ilawan da suke a Yahuda da Benyamin, ⁴ ‘Ga abin da UBANGIJI ya ce kada ku haura don ku yi yaƙi da ’yan’uwanku. Ku tafi gida kowannenku, gama wannan yi na ne.’” Saboda haka suka yi biyayya ga maganar UBANGIJI suka kuma koma daga takawa don yaƙi da Yerobowam.

Rehobowam ya gina katanga kewaye da Yahuda

⁵ Rehobowam ya zauna a Urushalima ya kuma gina garuruwa don kāriya a cikin Yahuda. ⁶ Betlehem, Etam, Tekowa, ⁷ Bet-Zur, Soko, Adullam, ⁸ Gat, Maresha, Zif, ⁹ Adorayim, Lakish, Azeka, ¹⁰ Zora, Aiyalon da Hebron. Waɗannan su ne garuruwan katanga a cikin Yahuda da Benyamin. ¹¹ Ya ƙarfafa kāriyarsu ya kuma sa shugaban-nin mayaƙa a cikinsu, tare da tanadin abinci, man zaitun da kuma ruwan inabi. ¹² Ya sa garkuwoyi da māsu a cikin dukan biranen, ya kuma sa suka zama da ƙarfi. Saboda haka Yahuda da Benyamin suka zama nasa.

¹³ Firistoci da Lawiyawa daga dukan yankuna ko'ina a Isra'ila suka haɗa kai da shi. ¹⁴ Lawiyawa suka ma bar makiyansu da mallakarsu, suka zo Yahuda da Urushalima domin Yerobowam da 'ya'yansa maza sun ƙi su a matsayin firistocin UBANGIJI. ¹⁵ Yerobowam ya naɗa firistocinsa domin masujadan kan tudu da kuma domin gumakan nan na akuya da maraƙin da ya yi. ¹⁶ Waɗanda suke daga kowane kabilar Isra'ila waɗanda suka sa zuciya a kan neman UBANGIJI, Allah na Isra'ila, suka bi Lawiyawa zuwa Urushalima don su miƙa hadayu ga UBANGIJI Allah na kakanninsu. ¹⁷ Suka ƙarfafa mulkin Yahuda suka kuma goyi bayan Rehobowam ɗan Solomon shekaru uku, suna tafiya a hanyoyin Dawuda da Solomon a wannan lokaci.

Iyalin Rehobowam

¹⁸ Rehobowam ya auri Mahalat, 'yar Yerimot dan Dawuda wadda Abihayil 'yar Eliyab dan Yesse ta haifa.

¹⁹ Ta haifa masa 'ya'ya maza. Yewush, Shemariya da Zaham.

²⁰ Sa'an nan ya auri Ma'aka 'yar Absalom, wadda ta haifa masa Abiya, Attai, Ziza da kuma Shelomit.

²¹ Rehobowam ya kaunaci Ma'aka 'yar Absalom fiye da sauran matansa da kwarƙwaransa. Duka-duka dai ya auri mata goma sha takwas da kwarƙwarai sittin, yana da 'ya'ya maza ashirin da takwas da 'ya'ya mata sittin.

²² Rehobowam ya naɗa Abiya dan Ma'aka ya zama babba yerima a cikin 'yan'uwansa, don dai ya naɗa shi sarki.

²³ Ya yi hikima, ya watsar da waɗansu 'ya'yansa a dukan yankunan Yahuda da Benyamin, da kuma a dukan birane masu katanga. Ya ba su tanadi mai yawa ya kuma aurar musu mata masu yawa.

12

Shishak ya yaƙi Urushalima

(1 Sarakuna 14.25-28)

¹ Bayan mulkin Rehobowam ya kahu kamar sarki ya kuma yi karfi, shi da dukan Isra'ila suka yi biris da dokar UBANGIJI.

² Domin sun yi rashin biyayya ga UBANGIJI, saboda haka Shishak sarkin Masar ya yaƙi Urushalima a shekara ta biyar ta Sarki Rehobowam.

³ Da kekunan yaƙi dubu ɗaya da ɗari biyu da kuma mahayan dawakai dubu haɗe da mayaƙan Libiyawa, Sukkatawa da kuma Kushawa waɗanda suka wuce ƙidaya suka zo tare da shi daga Masar,

⁴ ya ci biranen katanga na Yahuda har zuwa Urushalima.

⁵ Sai annabi Shemahiya ya zo wurin Rehobowam da kuma wajen shugabannin Yahuda waɗanda suka taru a Urushalima don tsoron Shishak, ya kuma faɗa musu, "Ga

abin da UBANGIJI ya ce, ‘Kun yi biris da ni; saboda haka, yanzu na bashe ku ga Shishak.’”

⁶ Shugabannin Isra’ila da sarki suka kasantar da kansu suka ce, “UBANGIJI mai adalci ne.”

⁷ Sa’ad da UBANGIJI ya ga sun kasantar da kansu, sai wannan maganar UBANGIJI ta zo wa Shemahiya, “Tun da yake sun kasantar da kansu, to, ba zan hallaka su ba, amma zan cece su, ba zan kwararo fushina ta hannun Shishak a kan Urushalima ba. ⁸ Duk da haka za su zama bayinsa, don su san bambanci tsakanin yin mini bauta da kuma yin wa sarakunan sauran kasashe bauta.”

⁹ Da Shishak sarkin Masar ya yaƙi Urushalima, sai ya kwashi ma’ajin haikalin UBANGIJI da kuma ma’ajin fadan sarki. Ya kwashe kome da kome, har da garkuwoyin zinariyar da Solomon ya yi. ¹⁰ Sai sarki Rehobowam ya kera garkuwoyin tagulla a madadin na zinariya, ya sa su a hannun shugabannin matsara na mashigin gidan sarki. ¹¹ Duk sa’ad da sarki ya tafi haikalin UBANGIJI, masu tsaron sukan tafi tare da shi, suna riƙe da garkuwoyi, daga baya kuma su mai da su a ɗakin tsaro.

¹² Gama Rehobowam ya kasantar da kansa, fushin UBANGIJI ya bar shi, ba a kuwa hallaka shi kafaf ba. Tabbatacce an yi ’yan abubuwa masu kyau a Yahuda.

(1 Sarakuna 14.21,29-31)

¹³ Sarki Rehobowam ya kafa kansa daram a Urushalima, ya kuma ci gaba a matsayin sarki. Yana da shekara arba’in da ɗaya sa’ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki shekara goma sha bakwai a Urushalima, birnin da UBANGIJI ya zaɓa daga dukan kabilan Isra’ila wanda zai sa Sunansa. Sunan mahaifiyarsa Na’ama ce, ita mutuniyar Ammon ce. ¹⁴ Ya aikata mugunta domin bai sa zuciyarsa ga neman UBANGIJI ba.

¹⁵ Game da ayyukan mulkin Rehobowam, daga farko zuwa karshe, ba a rubuce suke a tarihin Shemahiya annabi da Iddo mai gani wanda yake zancen zuriyoyi ba? Aka kasance da yake-yake tsakanin Rehobowam da Yerobowam. ¹⁶ Rehobowam ya huta da kakanninsa aka kuma binne shi a Birnin Dawuda. Abiya d'ansa kuma ya gaje shi a matsayin sarki.

13

Abiya sarkin Yahuda

(1 Sarakuna 15.1-8)

¹ A shekara ta sha takwas ta sarautar Yerobowam, Abiya ya zama sarkin Yahuda, ² ya kuma yi mulki a Urushalima shekaru uku. Sunan mahaifiyarsa Mikahiya ce, 'yar Uriyel na Gibeya.

Aka kasance da yake-yake tsakanin Abiya da Yerobowam. ³ Abiya ya tafi yaƙi tare da mayaƙa dubu ɗari huɗu jarumawa, Yerobowam kuwa ya ja dāgār yaƙi a kan Abiya da mayaƙa dubu ɗari takwas jarumawa.

⁴ Abiya ya tsaya a Dutsen Zemarayim, a kasar tudu ta Efraim ya ce, "Yerobowam da dukan Isra'ila, ku saurare ni! ⁵ Ba ku san cewa UBANGIJI, Allah na Isra'ila ya ba da sarautar Isra'ila ga Dawuda da zuriyarsa har abada ta wurin alkawarin gishiri ba? ⁶ Duk da haka Yerobowam ɗan Nebat, ma'aikacin Solomon ɗan Dawuda, ya tayar wa maigidansa, ⁷ sai ya tara wa kansa 'yan iska da mugayen mutane suka yi gāba da Rehobowam ɗan Solomon. Rehobowam lokacin kuwa ba shi da wayo, don haka bai iya tsai da su ba.

⁸ "Yanzu kuna shirin yin tsayayya da mulkin UBANGIJI, wanda yake a hannuwan zuriyar Dawuda. Tabbatacce ku kasaitacciyar mayaƙa ne kuma kuna tare da ku maruƙan zinariyar da Yerobowam ya yi domin su zama allolinku.

⁹ Ba ku ne kuka kori firistocin UBANGIJI, 'ya'yan Haruna maza, da Lawiyawa kuka kuma zaɓi firistocinku kamar yadda sauran al'ummai suke yi ba? Duk wanda ya zo ya miƙa ɗan bijimi da raguna bakwai don yā tsarkake kansa, ya zama firist na gumaka ke nan, ba na Allah ba.

¹⁰ “Gare mu kuwa, UBANGIJI shi ne Allah, kuma ba mu yashe shi ba. Firistocin da suke bauta wa UBANGIJI 'ya'yan Haruna maza ne, Lawiyawa ne kuwa suke taimakonsu.

¹¹ Kowace safiya da kowace yamma sukan miƙa hadayun ƙonawa da turare mai ƙanshi ga UBANGIJI. Sukan shirya burodi a tsarkaken tebur mai tsabta, sukan kuma ƙuna fitilu a alkukai kowace yamma. Muna kiyaye ƙa'idodin UBANGIJI Allahnmu. Amma ku kun yashe shi. ¹² Allah yana tare da mu; shi ne shugabanmu. Firistocinsa tare da ƙahoni za su busa kirarin yaƙi a kanku. Mutanen Isra'ila, kada ku yi yaƙi da UBANGIJI Allah na kakanninku, gama ba za ku yi nasara ba.”

¹³ To, fa, Yerobowam ya aiki mayaƙa su zagaya daga baya, domin yayinda yake a gaban Yahuda, sai 'yan kwanto su kasance a bayansu. ¹⁴ Yahuda ya juya sai ya ga cewa ana yaƙe su gaba da baya. Sai suka yi kuka ga UBANGIJI. Firistoci suka busa ƙahoni ¹⁵ mutanen Yahuda kuwa suka tā da kirarin yaƙi. Da ji kirarin yaƙi, Allah ya fatattake Yerobowam da dukan Isra'ila a gaban Abiya da Yahuda. ¹⁶ Isra'ilawa suka gudu a gaban Yahuda, Allah kuwa ya bashe su a hannuwansu. ¹⁷ Abiya da mutanensa suka kashe su sosai, har mutum dubu ɗari biyar suka mutu a cikin jarumawan Isra'ila. ¹⁸ Aka cinye mutanen Isra'ila a wannan lokaci, mutanen Yahuda kuwa suka yi nasara domin sun dogara ga UBANGIJI Allah na kakanninsu.

¹⁹ Abiya ya kori Yerobowam ya kuma ƙwace garuruwan Betel, Yeshana da Efron, tare da ƙauyukan da suke kewaye

daga gare shi. ²⁰ Yerobowam bai sāke yin ƙarfi a zamanin Abiya ba. UBANGIJI ya buge shi ya kuma mutu.

²¹ Amma Abiya ya ƙara ƙarfi. Ya auri mata goma sha huɗu, ya kuma kasance da 'ya'ya maza ashirin da biyu da kuma 'ya'ya mata goma sha shida.

²² Sauran ayyukan sauratar Abiya, abin da ya yi da abin da ya faɗa, a rubuce suke a cikin rubuce-rubucen annabi Iddo.

14

¹ Abiya kuwa ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi a Birnin Dawuda. Asa ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki, a zamaninsa kuma ƙasar ta zauna lafiya na shekara goma.

Asa sarkin Yahuda

² Asa ya yi abin da yake da kyau da kuma daidai a gaban UBANGIJI Allahnsa. ³ Ya kawar da bakin bagade da masujadai bisa tudu, ya farfashe kebabɓun duwatsu, ya kuma sassare ginshikan Ashera. ⁴ Ya umarci Yahuda su nemi UBANGIJI Allah na kakanninsu, su kuma yi biyayya da dokoki da kuma umarnansa. ⁵ Ya kawar da masujadan kan tudu da bagadan turare a kowane gari a Yahuda, masarautar kuwa ta zauna lafiya a ƙarƙashinsa. ⁶ Ya gina biranen katanga na Yahuda, da yake ƙasar tana zaman lafiya. Babu wanda yake yaki da shi a waɗannan shekaru, gama UBANGIJI ya ba shi hutu.

⁷ Ya ce wa Yahuda, “Bari mu gina waɗannan garuruwa mu sa katanga kewaye da su, da hasumiyoyi, ƙofofi da kyamare. Kasar har yanzu tamu ce domin mun nemi UBANGIJI Allahnmu, mun neme shi ya kuwa ba mu hutu a kowane gefe.” Saboda haka suka gina suka kuma yi nasara.

⁸ Asa ya kasance da mayaƙa dubu ɗari uku daga Yahuda, kintsatse da manyan garkuwoyi da māsu, da kuma mayaƙa dubu ɗari biyu da dubu tamanin daga Benyamin, riƙe da ƙananan garkuwoyi da kuma baka. Dukan waɗannan jarumawa ne ƙwarai.

⁹ Zera mutumin Kush ya taka ya fita don yā yaƙe su da babban runduna da kuma kekunan yaƙi ɗari uku, ya kuma zo har Maresha. ¹⁰ Asa ya fita don yā ƙara da shi, suka ja dāgā yaƙi a Kwarin Zefata kusa da Maresha.

¹¹ Sai Asa ya kira ga UBANGIJI Allahnsa ya ce, “UBANGIJI, babu wani kamar ka da zai taimaki marar ƙarfi a kan mai ƙarfi. Ka taimake mu, ya UBANGIJI Allahnmu, gama mun dogara a gare ka, kuma a cikin sunanka muka fito don mu yaƙi wannan babbar runduna. Ya UBANGIJI, kai ne Allahnmu; kada ka bar mutum yā yi nasara a kanka.”

¹² UBANGIJI fa ya bugi mutanen Kush a gaban Asa da Yahuda. Mutanen Kush suka gudu, ¹³ Asa kuwa da mayaƙansa suka bi su har Gerar. Mutanen Kush suka mutu a ranan nan har ba a iya ƙidaya, aka buge su a gaban UBANGIJI da rundunansa. Mutanen Yahuda suka kwashi ganima sosai. ¹⁴ Suka hallaka dukan ƙauyukan kewaye da Gerar, gama tsoron UBANGIJI ya kama su. Suka kwashi ganima na dukan ƙauyukan nan, da yake akwai ganima sosai a can. ¹⁵ Suka kuma yaƙi sansanin makiyaya suka kwashe tumaki da awaki da raƙuma. Suka koma Urushalima.

15

Sauye-sauyen Asa

¹ Sai Ruhun Allah ya sauko a kan Azariya ɗan Oded.
² Ya fita ya je ya sadu da Asa ya kuma faɗa masa, “Ka saurare ni, Asa da kuma dukan Yahuda da Benyamin. UBANGIJI yana tare da ku sa’ad da kuke tare da shi. In

kuka neme shi, za ku same shi, amma in kuka yashe shi, zai yashe ku. ³ Tun da daɗewa Isra'ila ba su da Allah na gaskiya, babu firist da zai koyar, kuma babu doka. ⁴ Amma cikin wahalarsu suka juya ga UBANGIJI, Allah na Isra'ila, suka kuma neme shi, suka kuwa same shi. ⁵ A waɗancan kwanaki akwai hatsari a yin tafiyetafiye, gama dukan mazaunan kasashe suna cikin babbar damuwa. ⁶ Wata kasa takan murkushe wata, wani birni kuma yakan murkushe wani, domin Allah ya wahalshe su da kowace irin damuwa. ⁷ Amma game da ku, ku karfafa kada ku fid da zuciyar, gama za a ba ku ladan aikinku.”

⁸ Sa'ad da Asa ya ji waɗannan kalmomin da annabcin Azariya ɗan Oded annabi ya faɗa, sai ya sami karfi hali. Ya kawar da gumaka masu bankyama daga dukan kasar Yahuda da Benyamin da kuma daga garuruwan da ya ci da yaƙi a kasar tudu ta Efraim. Ya gyaggyara bagaden UBANGIJI da yake a gaban shirayin haikalin UBANGIJI.

⁹ Sa'an nan ya tattara dukan Yahuda da Benyamin da kuma mutane daga Efraim, Manasse da Simeyon waɗanda suke zaune a cikinsu, gama jama'a mai girma ta zo wurinsa daga Isra'ila sa'ad da suka ga cewa UBANGIJI Allahnsa yana tare da shi.

¹⁰ Suka taru a Urushalima a wata na uku na shekara ta goma sha biyar ta mulkin Asa. ¹¹ A lokacin suka miƙa hadaya bijimai ɗari bakwai da tumaki da kuma awaki dubu bakwai ga UBANGIJI daga ganimar da suka dawo da ita. ¹² Suka yi alkawari don su nemi UBANGIJI Allah na kakanninsu, da dukan zuciyarsu da kuma dukan ransu. ¹³ Aka kashe dukan waɗanda ba su nemi UBANGIJI, Allah na Isra'ila ba, ko karami ko babba, namiji ko ta mace. ¹⁴ Suka yi rantsuwa ga UBANGIJI da babbar murya, da ihu da garayu da kahoni. ¹⁵ Dukan Yahuda suka yi farin ciki game da rantsuwar domin sun yi rantsuwar gabagadi.

Suka nemi Allah da gaske, suka kuma same shi. Saboda haka UBANGIJI ya ba su hutu a kowane gefe.

¹⁶ Sarki Asa ya tuɓe mahaifiyar mahaifiyarsa daga matsayinta na mahaifiyar sarauniya, domin ta gina ginshiƙin bankyama na Ashera. Asa ya rurrushe shi, ya farfasa shi ya kuma kone shi a Kwarin Kidron. ¹⁷ Ko da yake bai kawar da masujadan kan tudu daga Isra'ila ba, zuciyar Asa ta cika da bin UBANGIJI dukan kwanakinsa. ¹⁸ Ya kawo azurfa da zinariya da kayayyaki a haikalin Allah waɗanda shi da mahaifinsa suka keɓe.

¹⁹ Ba a kara yin yaƙi ba sai a shekara ta talatin da biyar ta mulkin Asa.

16

Shekarun ƙarshe na Asa (1 Sarakuna 15.16-22)

¹ A shekara ta talatin da shida ta mulkin Asa, Ba'asha sarkin Isra'ila ya haura don yã yaƙi Yahuda da Rama mai katanga, don kuma yã hana wani daga fita ko shiga yankin Asa sarkin Yahuda.

² Sai Asa ya ɗauki azurfa da zinariya daga ma'ajin haikalin UBANGIJI da kuma na fadansa ya aika wa Ben-Hadad sarkin Aram, wanda yake mulki a Damaskus. ³ Ya ce, "Bari yarjejeniya ta kasance tsakani na da kai kamar yadda ya kasance tsakanin mahaifina da mahaifinka. Dubi ina aika maka azurfa da zinariya. Yanzu ka yanke yarjejeniya da Ba'asha sarkin Isra'ila domin yã janye daga gare ni."

⁴ Ben-Hadad ya yarda da Sarki Asa ya kuma aika da manyan hafsohin mayakansa a kan garuruwan Isra'ila. Suka ci Iyon, Dan, Abel-Mayim* da kuma dukan biranen ajiya na Naftali. ⁵ Da Ba'asha ya ji wannan, ya daina ginin

---

* 16:4 An kuma san shi da Abel-Bet-Ma'aka

Rama ya yashe aikinsa. ⁶ Sa'an nan Sarki Asa ya kawo dukan mutanen Yahuda, suka kuma kwashe duwatsu da katako daga Rama waƙanda Ba'asha yake amfani da su. Da su ne Asa ya gina Geba da Mizfa.

⁷ A lokacin Hanani mai duba ya zo wurin Asa sarkin Yahuda ya ce masa, "Don ka dogara ga sarkin Aram, ba kuwa ga UBANGIJI Allahnka ba ne mayakan sarkin Aram sun kuɓuce daga hannunka. ⁸ Ai, Kushawa da Libiyawa rundunar sojoji ne masu yawan gaske, suna kuma da kekunan yaƙi da mahayan dawakai masu yawa ƙwarai. Amma duk da haka, saboda ka dogara ga UBANGIJI, ya kuwa ba da su cikin hannunka. ⁹ Gama gaban UBANGIJI yana ko'ina a duniya don yā ƙarfafa waƙanda zukatansu suke binsa cikin aminci. Ka yi wauta, daga yanzu nan gaba za ka yi ta yaƙi."

¹⁰ Sai Asa ya yi fushi sosai da mai duban saboda wannan; ya yi fushi ƙwarai har ya sa aka jefa shi a kurkuku. A lokaci guda kuma Asa ya fara gwada wa mutane azaba.

(1 Sarakuna 15.23,24)

¹¹ Ayyukan mulkin Asa, daga farko zuwa ƙarshe, suna a rubuce a littafin sarakunan Yahuda da Isra'ila. ¹² A shekara ta talatin da tara ta mulkinsa, Asa ya kamu da wata cuta a ƙafarsa. Ko da yake cutar ta yi tsanani, duk d haka ma a cikin ciwonsa bai nemi taimako daga UBANGIJI ba, sai dai daga likitoci. ¹³ Sa'an nan a shekara ta arba'in da ɗaya ta mulkinsa, Asa ya mutu ya kuma huta tare da kakanninsa. ¹⁴ Suka binne shi a ƙabarin da ya fafe wa kansa a Birnin Dawuda. Suka sa shi a makara wadda aka rufe da kayan yaji da kuma turare dabam-dabam da aka niƙa, suka kuma ƙuna babbar wuta don girmama shi.

¹ Yehoshafat ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki ya kuma kahu sosai gāba da Isra'ila. ² Ya kafa mayaka a dukan biranen katangar Yahuda, ya kuma sa runduna a Yahuda da kuma a garuruwan Efraim da mahaifinsa Asa ya ci da yaki.

³ UBANGIJI kuwa yana tare da Yehoshafat domin a shekarunsa na farko-farko ya yi tafiya a hanyoyin da kakansa Dawuda ya bi. Bai nemi shawarar Ba'al ba ⁴ amma ya nemi Allah na kakansa ya kuma bi umarnansa a maimakon ayyukan da Isra'ila ke yi. ⁵ UBANGIJI ya kafa mulkin a farkashin ikonsa; dukan Yahuda kuwa suka kawo kyautai wa Yehoshafat, ta haka ya yi arziki sosai da kuma girma. ⁶ Zuciyarsa ta dukufa ga hanyoyin UBANGIJI, bugu da kari, ya kawar masujadan kan tudu da ginshikan Ashera daga Yahuda.

⁷ A shekara ta uku ta mulkinsa, ya aiki ma'aikatansa Ben-Hayil, Obadiya, Zakariya, Netanel da Mikahiya su yi koyarwa a garuruwan Yahuda. ⁸ Tare da su akwai waɗansu Lawiyawa, Shemahiya, Netaniya, Zebadiya, Asahel, Shemiramot, Yehonatan, Adoniya, Tobiya da Tob Adoniya, da kuma firistoci Elishama da Yehoram. ⁹ Suka yi koyarwa a dukan Yahuda, suna ɗauke da Littafin Dokar UBANGIJI tare da su; suka tafi ko'ina a dukan garuruwan Yahuda suka koyar da mutane.

¹⁰ Tsoron UBANGIJI ya kama dukan masarautun kasashen da suke kewaye da Yahuda, har ba su yi yaki da Yehoshafat ba. ¹¹ Waɗansu Filistiyawa suka kawo wa Yehoshafat kyautai da azurfa a matsayin haraji, Larabawa kuwa suka kawo masa garkuna, raguna dubu bakwai da ɗari bakwai da kuma awaki dubu bakwai da ɗari bakwai.

¹² Yehoshafat ya yi ta karuwa a karfi; ya gina katanga da biranen ajiya a Yahuda ¹³ da kuma tanade-tanade masu yawa a garuruwan Yahuda. Ya kuma ajiye gogaggu

mayaka a Urushalima. ¹⁴ Daukar da aka yi musu bisa ga iyalai yana kamar haka.

Daga Yahuda, shugaban kungiya 1,000.

Adna ne shugaba, tare da jarumawa 300,000;

¹⁵ biye da shi, Yehohanan shi ne shugaba, yana da sojoji 280,000;

¹⁶ biye da shi, Amasiya dan Zikri, wanda ya ba da kansa da yardar rai don hidimar UBANGJI, yana da sojoji 200,000.

¹⁷ Daga Benyamin,

Eliyada, jarumi soja, yana da sojoji 200,000 rife da baka da garkuwoyi;

¹⁸ biye da shi, Yehozabad, yana da sojoji 18,000 shiryayyu don yaki.

¹⁹ Waɗannan su ne suka yi wa sarki hidima, ban da waɗanda aka sa a biranen katanga ko'ina a Yahuda.

18

Mikahiya ya yi annabci a kan Ahab

(1 Sarakuna 22.1-28)

¹ Yanzu fa Yehoshafat ya wadace kwarai yana kuma da girma, ya kuma haɗa kansa da Ahab ta wurin aure.

² Bayan 'yan shekaru sai ya gangara don yã ziyarci Ahab a Samariya. Ahab kuwa ya yanka tumaki da shanu masu yawa dominsa da kuma mutanen da suke tare da shi, ya kuma lallashe shi yã yaƙi Ramot Gilejad. ³ Ahab sarkin Isra'ila ya tambayi Yehoshafat sarkin Yahuda ya ce, “Za ka tafi tare da ni mu yaƙi Ramot Gilejad?”

Yehoshafat ya amsa ya ce, “Ni kamar kai ne, kuma mutanena kamar naka ne; za mu tafi tare da kai a yaƙin.”

⁴ Amma Yehoshafat ya kuma ce wa sarkin Isra'ila, "Da fari mu nemi bishewar UBANGIJI."

⁵ Saboda haka sarkin Isra'ila ya tattara annabawa duka, mutane ɗari huɗu, ya kuma tambaye su, "Mu tafi yaƙi a kan Ramot Gileyad ko kada mu tafi?"

Suka amsa "Tafi, gama Allah zai ba da shi cikin hannun sarki."

⁶ Amma Yehoshafat ya yi tambaya ya ce, "Babu wani annabin UBANGIJI a nan da za mu tambaya?"

⁷ Sarki Isra'ila ya amsa wa Yehoshafat, "Akwai guda har yanzu mai suna Mikahiya ɗan Imla, za mu iya nemi nufin UBANGIJI daga gare shi, sai dai ba na sonsa domin bai taɓa yin annabci wani abu mai kyau game da ni ba, sai kullum masifa."

Yehoshafat ya amsa ya ce, "Kada sarki yā faɗa haka."

⁸ Saboda haka sarkin Isra'ila ya kira ɗaya daga cikin ma'aikatansa ya ce, "A kawo Mikahiya ɗan Imla nan da nan."

⁹ Saye da rigunan sarakuna, sarki Isra'ila da Yehoshafat sarkin Yahuda suna zaune a kan kujerunsu na mulki a masussuka ta ƙofar shigar Samariya, tare da dukan annabawa suna ta annabci a gabansu. ¹⁰ To, fa, Zedekiya ɗan Kena'ana ya yi ƙahonin ƙarfe, ya kuma furta, "Ga abin da UBANGIJI ya ce, 'Da waɗannan za ka sassoki Arameyawa sai sun hallaka.'"

¹¹ Dukan sauran annabawan suka yi irin annabcin nan. Suka ce, "A haura zuwa Ramot Gileyad a yi nasara, gama UBANGIJI zai ba da shi cikin hannun sarki."

¹² ɗan saƙon da ya tafi don yā kawo Mikahiya kuwa ya ce masa, "Duba, kowannen a cikin annabawa ya yi faɗin nasara wa sarki. Don haka kai ma ka yi maganar da za tā gamshi sarki kamar yadda suka yi."

¹³ Amma Mikahiya ya ce, “Na rantse da ran UBANGIJI, zan faɗa masa kawai abin da Allahna ya faɗa.”

¹⁴ Da suka iso, sarki ya tambaye shi, “Mika, mu tafi mu yaƙi Ramot Gileyad, ko kada mu tafi?”

Ya amsa, “Kai masa yaƙi za ka kuwa yi nasara, gama za a ba da su a hannunka.”

¹⁵ Sarki ya ce masa, “Sau nawa zan sa ka rantse don ka faɗa gaskiya a cikin sunan UBANGIJI?”

¹⁶ Sa’an nan Mikahiya ya amsa, “Na ga dukan Isra’ila sun warwatsu a kan tuddai kamar tumakin da ba su da makiyaya, kuma UBANGIJI ya ce, ‘Waɗannan mutane ba su da maigida. Bari kowanne yã tafi gida cikin salama.’”

¹⁷ Sarkin Isra’ila ya ce wa Yehoshafat, “Ban faɗa maka cewa bai taɓa yin annabci wani abu mai kyau game da ni, in ba masifa ba?”

¹⁸ Mikahiya ya ci gaba, “Saboda haka sai ka ji maganar UBANGIJI. Na ga UBANGIJI yana zama a kan kursiyinsa tare da dukan rundunar sama tsaye a damansa da hagunsa.

¹⁹ UBANGIJI kuwa ya ce, ‘Wa zai ruɗe Ahab sarki Isra’ila zuwa yaƙi da Ramot Gileyad da kuma zuwa mutuwarsa a can?’

“Wani ya ba da wata shawara, wani kuma wata dabam.

²⁰ A karshe, wani ruhu ya zo gaba, ya tsaya a gaban UBANGIJI ya ce, ‘Zan ruɗe shi.’

“UBANGIJI ya yi tambaya, ‘Ta wace hanya?’

²¹ “Ya ce, ‘Zan tafi in zama ruhun karyar a bakunan dukan annabawansa.’

“UBANGIJI ya ce, ‘Za ka yi nasara a ruɗinsa. Ka tafi, ka yi haka.’

²² “To yanzu, UBANGIJI ya sa ruhun ruɗu a bakunan waɗannan annabawanka. UBANGIJI ya kayyade masifa dominka.”

²³ Sai Zedekiya ɗan Kena'ana ya haura ya mari Mikahiya a fuska. Ya ce, “Ta wace hanya ce ruhun UBANGIJI ya fita daga gare ni ya zo ya yi magana da kai?”

²⁴ Mikahiya ya amsa ya ce, “Za ka gane a ranar da ka je ka buya a can cikin ɗaki.”

²⁵ Sa'an nan sarkin Isra'ila ya umarta, “Dauki Mikahiya ku aika da shi zuwa ga Amon mai mulkin birni da kuma ga Yowash ɗan sarki, ²⁶ ku ce ga abin da sarki ya ce, ‘Ku jefa wannan mutum a kurkuku kada kuma ku ba shi wani abu sai dai burodi da ruwa har sai na dawo lafiya.’”

²⁷ Mikahiya ya furta ya ce, “Idan har ka dawo lafiya, to, UBANGIJI bai yi magana ta wurina ba.” Ya kuma kara da cewa, “Dukanku mutane, ku lura da maganata!”

An kashe Ahab a Ramot Gileyad

(1 Sarakuna 22.29-35)

²⁸ Saboda haka sarkin Isra'ila da Yehoshafat sarkin Yahuda suka haura zuwa Ramot Gileyad. ²⁹ Sarkin Isra'ila ya ce wa Yehoshafat, “Zan ɓad da kama in shiga yaƙin, amma ka sa kayanka na sarauta.” Saboda haka sarkin Isra'ila ya ɓad da kama ya shiga cikin yaƙin.

³⁰ To, fa, sarkin Aram ya umarce shugabannin keken yaƙinsa ya ce, “Kada ku yaƙi kowa, ƙarami ko babba, sai dai sarkin Isra'ila.” ³¹ Sa'ad da shugabannin kekunan yaƙi suka ga Yehoshafat, sai suka yi tsammani, “Wannan ne sarkin Isra'ila.” Saboda haka suka juya don su yake shi, amma Yehoshafat ya yi ihu, UBANGIJI kuma ya taimake shi. Allah ya janye su daga gare shi, ³² gama sa'ad da shugabannin keken yaƙi suka ga cewa ba shi ne sarkin Isra'ila ba, sai suka daina binsa.

³³ Amma wani ya harba kibiya haka kawai, sai kibiyar ta sami sarki Ahab na Isra'ila a kafaɗa tsakanin rigar yaƙinsa na ƙarfe da ƙarfen ƙirjinsa. Sai sarki ya ce wa mai tuƙan keken yaƙi, “Juya ka fitar da ni daga wurin yaƙin. An ji

mini rauni.” ³⁴ Duk yini yaƙi ya yi ta cin gaba, sarkin Isra’ila kuwa ya jingina kansa a cikin keken yaƙinsa yana duban Arameyawa har yamma. Sa’an nan a faɗuwar rana sai ya mutu.

19

¹ Sa’ad da Yehoshafat sarkin Yahuda ya dawo zuwa fadansa a Urushalima lafiya, ² Yehu mai duba, ɗan Hanani, ya fita don yã tarye shi, ya kuma ce wa sarki, “Ya yi kyau ke nan da ka taimaki mugu ka kuma kaunaci* waɗanda suke kin UBANGIJI? Da yake ka yi haka fushin UBANGIJI yana a kanka ³ Duk da haka an sami wani abin kirki a wurinka, gama ka kawar da ginshiƙan Ashera a ƙasar, ka kuma sa zuciyarka a kan neman Allah.”

Yehoshafat ya naɗa alkalai

⁴ Yehoshafat ya zauna a Urushalima, ya kuma fita yana shiga cikin mutane daga Beyersheba zuwa ƙasar tudun Efraim ya kuma juyar da su ga UBANGIJI Allah na kakanninsu. ⁵ Ya naɗa alkalai a kowanne daga cikin biranen katanga na Yahuda a ƙasar. ⁶ Ya faɗa musu, “Ku lura da abin da kuke yi, gama shari’ar da kuke yi ba ta mutum ba ce, amma ta UBANGIJI ce, yana tare da ku sa’ad da kuke yanke shari’a. ⁷ Yanzu fa ku ji tsoron UBANGIJI. Ku yi hankali a kan abin da kuke yi, gama UBANGIJI Allahmu ba ya sonkai ko nuna wariya ko cin hanci.”

⁸ A Urushalima kuma, Yehoshafat ya naɗa waɗansu Lawiyawa, firistoci da kawunan iyalan Isra’ilawa don su tabbatar da an bi dokar UBANGIJI, su kuma sasanta tsakanin mutane. A Urushalima za su zauna. ⁹ Ya ba su waɗannan umarnai, “Ku yi aikinku da aminci da tsoron UBANGIJI da dukan zuciyarku. ¹⁰ Cikin kowane batun da ya zo gabanku daga ’yan’uwanku waɗanda suke zama a

* 19:2 Ko kuwa ka haɗa kai da

birane, ko batun na kisa ne ko kuwa waɗansu batuttuwan da suka shafi doka, umarnai, ka'idodi ko farillai, dole ku ja musu kunne kada su yi wa UBANGIJI zunubi; in ba haka ba fushinsa zai sauko a kanku da 'yan'uwanku. Ku yi wannan, ta haka ba za ku kuwa yi zunubi ba.

¹¹ “Amariya, babban firist, shi ne zai shugabance ku a kan dukan al'amuran da suke na wajen UBANGIJI, Zebadiya ɗan Ishmayel kuwa, shugabanku a kan dukan al'amuran da suka shafi sarki, Lawiyawa kuma za su zama a matsayin manya a gabanku. Ku yi abubuwa da ƙarfin hali, bari kuma UBANGIJI yã kasance tare da masu yin gaskiya.”

20

Yehoshafat ya ci Mowab da Ammon a yaki

¹ Bayan wannan, Mowabawa da Ammonawa tare da waɗansu Meyunawa suka zo su yaki Yehoshafat.

² Sai waɗansu mutane suka zo suka faɗa wa Yehoshafat, “Ga babban runduna tana zuwa a kanka daga Edom, daga ketaren Teku, daga Aram. Ta ma kai Hazazon Tamar” (wato, En Gedi). ³ A firgice, Yehoshafat ya yanke shawara yã nemi nufin UBANGIJI, ya kuma yi shelar azumi a dukan Yahuda. ⁴ Mutanen Yahuda suka taru gaba ɗaya don su nemi taimako daga wurin UBANGIJI, tabbatacce suka fito daga kowane garin Yahuda don su neme shi.

⁵ Sa'an nan Yehoshafat ya miƙe tsaye a taron Yahuda da Urushalima a haikalin UBANGIJI a sabon filin ⁶ ya ce,

“Ya UBANGIJI Allah na kakanninmu, ba kai ne Allah wanda yake sama ba? Kana mulki a bisa dukan mulkokin ƙasashe. Iko da girma suna a hannunka, kuma ba wanda zai iya tsayayya da kai. ⁷ Ya Allahnmu, ba kai ba ne ka kore mazaunan wannan ƙasa a gaban

mutanenka Isra'ila ka kuma ba da ita har abada ga zuriyar Ibrahim abokinka? ⁸ Sun yi zama a cikinta suka kuma yi gina wuri mai tsarki a cikinta domin Sunanka cewa, ⁹ 'In masifa ta zo mana, ko takobin hukunci, ko annoba ko yunwa, za mu tsaya a gabanka a gaban wannan haikalin da yake d'auke da Sunanka, mu kuma yi kuka gare ka cikin azaba, za ka kuwa ji mu, ka cece mu.'

¹⁰ "Yanzu kuma ga mutanen Ammon, da na Mowab, da na Dutsen Seyir, waƙanda ka hana Isra'ilawa su kai musu yaki sa'ad da suka fito daga kasar Masar, su ne mutanen da Isra'ila suka kyale, ba su hallaka su ba.

¹¹ Yau ga yadda suke so su biya mu. Su suke so su kore mu daga kasar da ka ba mu gādo. ¹² Ya Allahmu, ba za ka hukunta su ba? Gama ba mu da karfin fuskantar wannan babbar rundunar da take so ta yake mu. Ba mu san abin da za mu yi ba, mu dai mun zuba maka ido."

¹³ Dukan mazan Yahuda, tare da matansu da yaransu da kanansu, suka tsaya a gaban UBANGIJI.

¹⁴ Sa'an nan Ruhun UBANGIJI ya sauko a kan Yahaziyel ƙan Zakariya, ƙan Benahiya, ƙan Yehiyel, ƙan Mat-taniya, wani Balawe kuma zuriyar Asaf, yayinda yake tsaye a cikin taron.

¹⁵ Ya ce, "Saurara, Sarki Yehoshafat da dukan waƙanda suke zama a Yahuda da Urushalima! Ga abin da UBANGIJI ya ce muku, 'Kada ku ji tsoro ko ku fid da zuciya saboda wannan babbar runduna. Gama yaƙin ba naku ba ne, amma na Allah. ¹⁶ Gobe ku fito ku gangara ku yake su. Za su yi ta haurawa ta Mashigin Ziz, ku kuwa za ku same su a ƙarshen kwari a Hamadan Yeruwel. ¹⁷ Ba lalle ba ne ku yi wannan yaƙi. Ku dai, ku ja dāgā, ku tsaya kurum ku ga nasarar da UBANGIJI zai ba ku, ya Yahuda da Urushalima. Kada ku ji tsoro; kada ku karai. Ku fito don ku fuskance su gobe, UBANGIJI kuwa zai kasance tare ku.'"

¹⁸ Yehoshafat ya rusuna da fuskarsa har kasa, dukan mutanen Yahuda da Urushalima suka fāḍi rubda ciki suka yi sujada a gaban UBANGIJI. ¹⁹ Sa'an nan waɗansu Lawiyawa daga Kohatawa da Korayawa suka tashi tsaye suka yabe UBANGIJI, Allah na Isra'ila, da babbar murya sosai.

²⁰ Da sassafe suka tashi suka nufi Hamadan Tekowa. Yayinda suka kama hanya, Yehoshafat ya tsaya ya ce, “Ku saurare ni, Yahuda da mutanen Urushalima! Ku amince da UBANGIJI Allahnku za a kuwa kafa ku; ku amince da annabawansa za ku kuwa yi nasara.” ²¹ Bayan suka yi shawara tare da shugabanni, sai ya zaɓi mutanen da za su ja gaban sojoji suna waƙa ga UBANGIJI suna yabonsa saboda tsarkinsa suna cewa,

“Ku yi godiya ga UBANGIJI,
gama kaunarsa dawwammamiya ce har abada.”

²² Da suka fara waƙa, suna kuma yabo, sai UBANGIJI ya kai hari a kan mutanen Ammon da Mowab da Dutsen Seyir, waɗanda suka kawo hari a Yahuda, aka kuwa ci su da yaƙi. ²³ Mutanen Ammon da Mowab suka tasar wa mazaunan Dutsen Seyir, suka hallaka su kaƙaf. Sa'ad da suka karkashe mazaunan Seyir sai suka fāḍa wa juna, suka yi ta hallaka juna.

²⁴ Sa'ad da mutanen Yahuda suka zo wurin da yake fuskantar hamada, suka duba ta wajen babban rundunar, sai suka ga gawawwaki birjik a kasa; babu wani wanda ya kuɓuta. ²⁵ Sa'ad da Yehoshafat da jama'arsa suka je kwasar ganima, sai suka sami shanu masu yawan gaske, da kayayyaki, da tufafi, da abubuwa masu daraja, waɗanda suka yi ta kwasa har suka gaji. Kwana uku suka yi suna kwasar ganimar saboda yawanta. ²⁶ A rana ta huɗu sai suka taru a Kwarin Beraka, inda suka yabi UBANGIJI.

Wannan ne ya sa ake kiransa Kwarin Beraka* har wa yau.

²⁷ Sa'an nan Yehoshafat ya jagoranci dukan mutanen Yahuda da Urushalima suka dawo da farin ciki zuwa Urushalima, gama UBANGIJI ya ba su dalilin farin ciki a kan abokan gābansu. ²⁸ Suka shiga Urushalima suka shiga haikalin UBANGIJI da kiɗin molaye da sarewa da kuma garayu.

²⁹ Tsoron Allah ya kama dukan mulkokin ƙasashe sa'ad da suka ji yadda UBANGIJI ya yi yaki a kan abokan gāban Isra'ila. ³⁰ Mulkin Yehoshafat kuwa ya zauna lafiya, gama Allahnsa ya ba shi hutu a kowane gefe.

Karshen mulkin Yehoshafat

(1 Sarakuna 22.41-50)

³¹ Ta haka Yehoshafat ya yi mulki a bisa Yahuda. Yana da shekara talatin da biyar sa'ad da ya zama sarkin Yahuda, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara ashirin da biyar. Sunan mahaifiyarsa Azuba ce, 'yar Shilhi. ³² Ya yi tafiya a hanyoyin mahaifinsa Asa bai kuwa kauce daga gare su ba; ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI. ³³ Duk da haka ba a kawar da masujadai kan tudu ba, domin har yanzu mutanen ba su tsayar da zukatansu ga Allahn kakanninsu ba.

³⁴ Sauran ayyukan mulkin Yehoshafat, daga farko zuwa ƙarshe, an rubuta su a tarihin Yehu ɗan Hanani, waɗanda aka rubuta a littafin sarakunan Isra'ila.

³⁵ Daga baya, Yehoshafat sarkin Yahuda ya haɗa kai da Ahaziya sarkin Isra'ila, wanda yake da laifin mugunta.

³⁶ Ya yarda da shi su gina jiragen ruwan kasuwanci. Bayan aka gina waɗannan a Eziyon Geber, ³⁷ Eliyezer ɗan Dod-abahu na Maresha ya yi annabci a kan Yehoshafat cewa, "Domin ka haɗa kai da Ahaziya, UBANGIJI zai hallaka abin

---

* 20:26 Beraka yana nufin yabo.

da ka yi.” Jiragen ruwan kuwa suka farfashe, ba a kuwa iya sa su je kasuwanci ba.

21

¹ Yehoshafat ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi tare da su a Birnin Dawuda. Sai Yehoram ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki.

(2 Sarakuna 8.16-24)

² 'Yan'uwun Yehoram, 'ya'yan Yehoshafat maza su ne, Azariya, Yehiyel, Zakariya, Azariyahu, Mika'ilu da Shefatiya. Dukan waɗannan su ne 'ya'yan Yehoshafat sarkin Isra'ila* maza. ³ Mahaifinsu ya ba su kyautai masu yawa na azurfa da zinariya da kayayyaki masu daraja, tare da birane masu katanga a Yahuda, amma ya ba da mulki ga Yehoram domin shi ne ɗan farinsa.

Yehoram sarkin Yahuda

⁴ Sa'ad da Yehoram ya kafa kansa sosai a bisa mulkin mahaifinsa, sai ya kashe dukan 'yan'uwan sa da takobi tare da waɗansu sarakunan Isra'ila. ⁵ Yehoram yana da shekara talatin da biyu sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara takwas. ⁶ Ya yi tafiya a hanyoyin sarakunan Isra'ila, kamar yadda gidan Ahab ta yi, gama ya auri 'yar Ahab. Ya aikata mugayen ayyuka a idon UBANGIJI. ⁷ Duk da haka, domin alkawarin da UBANGIJI ya yi wa Dawuda, UBANGIJI bai so yā hallaka gidan Dawuda ba. UBANGIJI ya riga ya yi alkawari zai ci gaba da rike fitila domin Dawuda da zuriyarsa har abada.

⁸ A zamanin Yehoram, Edom ya tayar wa Yahuda ya kuma naɗa sarkinsa. ⁹ Saboda haka Yehoram ya tafi can tare da shugabannin sojojinsa da kuma dukan keken yakinsa. Mutanen Edom suka kewaye shi da shugabannin

---

* 21:2 Wato, Yahuda, kamar yadda yake sau da sau a 2 Tarihi.

keken yaƙinsa, amma ya tashi ya fatattaki su da dare.
¹⁰ Har yā zuwa yau Edom na tawaye a kan Yahuda.

Libna ya yi tawaye a lokaci guda, domin Yehoram ya yashe UBANGIJI Allah na kakanninsa. ¹¹ Ya gina masujadan kan tudu a tuddan Yahuda, ya kuma sa mutanen Urushalima suka yi karuwanci, ya sa Yahuda suka kauce.

¹² Yehoram ya sami wasiƙa daga Iliya annabi, wadda ta ce,

“Ga abin da UBANGIJI Allah na kakanka Dawuda ya ce, ‘Ba ka yi tafiya a hanyoyin mahaifinka Yehoshafat ko Asa sarkin Yahuda ba. ¹³ Amma ka yi tafiya a hanyoyin sarakunan Isra’ila, ka sa Yahuda ya kauce, ka kuma sa mutanen Urushalima suka yi karuwanci, kamar yadda gidan Ahab ta yi. Ka kuma kashe ‘yan’uwanka, membobi gidan mahaifinka, mutanen da suka fi ka kirki. ¹⁴ Saboda haka a yanzu UBANGIJI yana shirin ya bugi mutanenka, ‘ya’yanka maza, matanka da kuma kome da yake naka, da bugu mai ƙarfi. ¹⁵ Kai kuma za ka kamu da ciwon hanji wanda zai yi ta cinka kowace rana sai har hanjinka sun fito.’”

¹⁶ UBANGIJI ya sa Filistiyawa da Larabawa waƙanda suke zama kusa da Kushawa su yi gāba da Yehoram ¹⁷ Suka yaƙi Yahuda, suka kai masa hari, suka kwashe dukan abubuwa masu kyau da suka samu a fadan sarki, tare da ‘ya’yansa maza da kuma matansa. Ba wanda aka bari, sai dai Ahaziya autansa.

¹⁸ Bayan dukan wannan, sai UBANGIJI ya sa wa Yehoram cuta marar warkarwa ta ciki. ¹⁹ Cikin lokaci, a ƙarshen shekara ta biyu, sai hanjin cikinsa suka fito saboda cutar, ya kuma mutu cikin tsananin zafi. Mutanensa suka hura wuta don girmama shi, kamar yadda suka yi wa kakanninsa.

²⁰ Yehoram yana da shekara talatin da biyu sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara takwas. Ya mutu, ba ma wanda ya kula, aka kuma binne shi a Birnin Dawuda, amma ba a makabartan sarakuna ba.

22

Ahaziya sarkin Yahuda

(2 Sarakuna 8.25-29; 9.21,27,28)

¹ Mutanen Urushalima suka mai da Ahaziya, autan Yehoram, sarki a madadinsa, da yake 'yan hari, waƙanda suka zo tare da Larabawa cikin sansani, sun kashe dukan manyan 'ya'yansa. Saboda haka Ahaziya ƙan Yehoram sarkin Yahuda ya fara mulki.

² Ahaziya yana da shekara ashirin da biyu sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara guda. Sunan mahaifiyarsa Ataliya ce, jikanyar Omri.

³ Shi ma ya yi tafiya a hanyoyin gidan Ahab, gama mahaifiyarsa ta ƙarfafa shi yā yi abin da ba shi da kyau.

⁴ Ya aikata mugayen ayyuka a gaban UBANGIJI, yadda gidan Ahab ta yi, gama bayan mutuwar mahaifinsa, sai gidan Ahab ta zama masu ba shi shawara, shawarar da ta kai shi ga lalacewa. ⁵ Ya kuma bi shawararsu sa'ad da ya tafi tare da Yoram ƙan Ahab sarkin Isra'ila don yā yaƙi Hazayel sarkin Aram a Ramot Gilead. Sai Arameyawa suka yi wa Yoram rauni; ⁶ saboda haka ya dawo Yezireyel don yā yi jinyar raunin da suka yi masa a Rama cikin yaƙinsa da Hazayel sarkin Aram.

Sa'an nan Azariya ƙan Yehoram sarkin Yahuda ya gangara zuwa Yezireyel don yā ga Yoram ƙan Ahab domin ya ji rauni.

⁷ Ta wurin ziyarar Yoram, Allah ya kawo fāƙuwar Ahaziya. Sa'ad da Ahaziya ya iso, ya tafi tare da Yoram domin yā sadu da Yehu ƙan Nimshi, wanda UBANGIJI ya

shafe don yā hallaka gidan Ahab. ⁸ Yayinda Yehu yake hukunta wa gidan Ahab, sai ya sami fadawan Yahuda da kuma 'ya'yan dangin Ahaziya maza, waƙanda suke yi wa Ahaziya hidima, sai ya kashe su. ⁹ Ya kuma sa aka nemi Ahaziya. Aka kamo shi sa'ad da ya ɓuya a Samariya, suka kawo shi wurin Yehu, suka kashe shi, suka binne shi, gama sun ce, "Shi jikan Yehoshafat ne, wanda ya nemi UBANGIJI da dukan zuciyarsa." Ta haka babu wani a gidan Ahaziya da yake da ƙarfin cin gaba da mulkin.

Ataliya da Yowash
(2 Sarakuna 11.1-3)

¹⁰ Sa'ad da Ataliya mahaifiyar Ahaziya ta ga cewa ɗanta ya mutu, sai ta tashi ta hallaka dukan 'yan gidan sarautar Yahuda. ¹¹ Amma Yehosheba, 'yar Sarki Yehoram, ta ɗauki Yowash ɗan Ahaziya ta sace shi daga cikin 'ya'yan gidan sarauta waƙanda ake shiri a kashe, ta sa shi tare da mai renonsa a ɗakin kwana. Haka fa, Yehosheba 'yar sarki Yoram, matar Yehohiyada firist, ta yi, gama ita 'yar'ubar Ahaziya ce, ta ɓoye Yowash don kada Ataliya tā kashe shi. ¹² Ya kasance a ɓoye tare da su a haikalin Allah shekara shida, yayinda Ataliya take mulkin ƙasar.

23

(2 Sarakuna 11.4-21)

¹ A shekara ta bakwai Yehohiyada ya nuna ƙarfinsa. Ya yi alkawari da shugabanni na ɗari-ɗari, Azariya ɗan Yeroham, Ishmayel ɗan Yehohanan, Azariya ɗan Obed, Ma'asehiya ɗan Adahiya, da Elishafat ɗan Zikri. ² Suka ratsa cikin Yahuda suka tattara Lawiyawa da shugabannin iyalan Isra'ilawa daga dukan garuruwa. Sa'ad da suka zo Urushalima, ³ dukan taron suka yi alkawari da sarki a haikalin Allah.

Yehohiyada ya ce musu, “Dan sarki zai yi mulki yadda UBANGIJI ya yi alkawari game da zuriyar Dawuda. ⁴ Yanzu ga abin da za ku yi, shi ne, kashi ɗaya bisa uku na firistoci da Lawiyawa waɗanda za su yi aiki a Asabbaci su yi tsaro a ƙofofi, ⁵ kashi ɗaya bisa ukunku a fadan sarki, kashi ɗaya bisa uku kuma, a Kofar Harsashi, sai kuma dukan sauran mutane su kasance a filayen haikalin UBANGIJI. ⁶ Babu wanda zai shiga haikalin UBANGIJI sai firistoci da Lawiyawan da suke a aiki; za su iya shiga domin su tsarkaku ne, amma sauran mutane za su kiyaye abin da UBANGIJI ya sa su yi. ⁷ Lawiyawa za su tsaya kewaye da sarki, kowane mutum da makamansa a hannunsa. Duk wanda ya shiga haikali sai a kashe shi. Ku tsaya kusa da sarki a duk inda ya tafi.”

⁸ Lawiyawa da dukan mutanen Yahuda suka yi yadda Yehohiyada firist ya umarta. Kowanne ya ɗauki mutanensa, waɗanda suke aiki a Asabbaci da waɗanda suka gama aiki, gama Yehohiyada firist bai bar waɗansu ɗangarori ba. ⁹ Sa’an nan ya ba shugabannin māsu da garkuwoyi manya da ƙanana na sarki Dawuda, waɗanda suke cikin haikalin Allah. ¹⁰ Ya kuma sa dukan mutane, kowanne da makaminsa a hannunsa, kewaye da sarki, kusa da bagade da kuma haikali, daga gefen kudu zuwa gefen arewa na haikali.

¹¹ Yehohiyada da ‘ya’yansa maza suka fitar da ɗan sarki suka sa rawani a kansa; suka miƙa masa alkawarin, suka kuma yi shelarsa a matsayin sarki. Suka shafe shi suka kuma tā da murya suna cewa, “Ran sarki yā daɗe!”

¹² Sa’ad da Ataliya ta ji surutun mutane suna gudu suna yabon sarki, sai ta tafi wurinsu a haikalin UBANGIJI. ¹³ Ta duba, a can kuwa ga sarki, tsaye kusa da ginshikinsa a mashigi. Manyan sojoji da masu bushe-bushe suna kusa da sarki, dukan mutanen ƙasar kuwa suna farin ciki suna

busa kahoni, mawaƙa kuma da kayan kiƙfi suna bi da yabo. Sai Ataliya ta yage rigunanta ta yi ihu tana cewa, “Cin amanar ƙasa! Cin amanar ƙasa!”

¹⁴ Yehohiyada firist ya fito da shugabanni waƙanda suke shugabancin rundunar sojoji, ya ce musu, “Ku fitar da ita tsakanin sojoji ku kuma kashe duk wanda ya bi ta da takobi.” Gama firist ya ce, “Kada ku kashe ta a haikalin UBANGIJI.” ¹⁵ Saboda haka suka kama ta yayinda take kaiwa mashigin Kofar Doki a filin fada, a can suka kashe ta.

¹⁶ Sa’an nan Yehohiyada ya yi alkawari cewa shi da mutane da kuma sarki za su zama mutanen UBANGIJI. ¹⁷ Dukan mutane suka tafi haikalin Ba’al suka rurushe shi. Suka farfashe bagadan da gumakan, suka kuma kashe Mattan firist na Ba’al a gaban bagadan.

¹⁸ Sa’an nan Yehohiyada ya sa aikin lura da haikalin UBANGIJI a hannuwan firistoci, waƙanda suke Lawiyawan da Dawuda ya ba su aikin haikali don su miƙa hadayun ƙonawa na UBANGIJI kamar yadda yake a rubuce a Dokar Musa, da farin ciki da kuma rerawa, kamar yadda Dawuda ya umarta. ¹⁹ Ya kuma sa matsaran ƙofofi a ƙofofin haikalin UBANGIJI don kada wani da ba shi da tsarki yā shiga.

²⁰ Ya ƙauki shugabannin ƙari-ƙari, manyan gari, shugabannin mutane da dukan mutanen ƙasar tare da shi ya saukar da sarki daga haikalin UBANGIJI. Suka shiga fada ta Kofar Bisa suka kuma zaunar da sarki a kujerar sarauta, ²¹ sai dukan mutanen ƙasar suka yi farin ciki. Birnin kuwa ya samu zaman lafiya domin an kashe Ataliya da takobi.

24

*Yowash ya yi gyare-gyaren haikali
(2 Sarakuna 12.1-16)*

¹ Yowash yana da shekara goma sha bakwai sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi sarauta a Urushalima shekara arba'in. Sunan mahaifiyarsa Zibiya ce; ita daga Beyersheba. ² Yowash ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI duka shekarun Yehohiyada firist. ³ Yehohiyada ya zaɓi mata biyu dominsa, yana kuma da 'ya'ya maza da 'ya'ya mata.

⁴ Wani lokaci daga baya Yowash ya yanke shawara yã gyara haikalin UBANGIJI. ⁵ Ya tara firistoci da Lawiyawa wuri ɗaya ya ce musu, “Ku je garuruwan Yahuda ku karɓa kuɗin da ya kamata a biya shekara-shekara daga dukan Isra'ila, don gyaran haikalin Allahnku. Ku yi haka yanzu.” Amma Lawiyawa ba su yi haka nan da nan ba.

⁶ Saboda haka sarki ya kira Yehohiyada babban firist ya ce masa, “Me ya sa ba ka bukaci Lawiyawa su kawo harajin da Musa bawan UBANGIJI ya ce a biya daga Yahuda da Urushalima da kuma taron Isra'ila domin Tentin Sujada Shaida ba?”

⁷ Yanzu 'ya'ya muguwar macen nan Ataliya maza sun fasa zuwa cikin haikalin Allah, suka kuma yi amfani da kayayyaki masu tsarki ma wa Ba'al.

⁸ Bisa ga umarnin sarki, aka yi akwati aka sa a waje, a mashigin haikalin UBANGIJI. ⁹ Aka yi umarni a Yahuda da Urushalima cewa ya kamata suka kawo wa UBANGIJI harajin da Musa bawan Allah ya bukaci daga Isra'ila a hamada. ¹⁰ Dukan hafsoshi da dukan mutane suka kawo nasu kuɗin da aka sa musu da farin ciki, suna zuba su cikin akwatin sai da ya cika. ¹¹ Duk sa'ad da Lawiyawa suka fito da akwatin zuwa ga hafsoshin sarki, suka kuma ga cewa akwatin yana da kuɗi mai yawa, sai magatakardan fada da hafsan babban firist su zo su juya kuɗin daga akwatin su mai da shi wurinsa. Sun riɓa yin haka kullum suka tara kuɗi mai yawa. ¹² Sarki da Yehohiyada suka ba da shi

ga mutanen da suka yi aikin da ake bukata don haikalin UBANGIJI. Suka d'auki masu gini da kafintoci don su gyara haikalin UBANGIJI, da kuma ma'aikatan karafa da tagulla don su gyara haikalin.

¹³ Mutanen da suke lura da aikin natsattu ne, kuma gyare-gyaren suka ci gaba a karfashinsu. Suka sake gina haikalin Allah bisa ga ainihin fasalinsa suka kara masa karfi. ¹⁴ Da suka gama, suka kawo sauran kuɗin wa sarki da Yehohiyada, da su ne kuwa aka yi kayayyaki domin hidima da kuma domin hadayun konawa, haka kuma kwanoni da sauran kayayyakin zinariya da azurfa. Muddin Yehohiyada yana raye, aka riƙa kawo hadayun konawa a haikalin UBANGIJI.

¹⁵ Yanzu Yehohiyada ya tsufa kuma cike da shekaru, ya kuwa mutu yana da shekara ɗari da talatin. ¹⁶ Aka binne shi tare da sarakuna a cikin Birnin Dawuda, saboda kirkin da ya yi a Isra'ila wa Allah da haikalinsa.

Muguntar Yowash

¹⁷ Bayan mutuwar Yehohiyada, hafsoshin Yahuda suka zo suka yi mubaya'a wa sarki, ya kuma saurare su. ¹⁸ Suka yashe haikalin UBANGIJI Allah na kakanninsu, suka bauta wa ginshikan Ashera da kuma gumaka. Saboda laifinsu, fushin Allah ya sauko a kan Yahuda da Urushalima. ¹⁹ Ko da yake UBANGIJI ya aiki annabawa zuwa wurin mutane don su dawo da su gare shi, kuma ko da yake sun ba da shaida a kansu, ba su saurara ba.

²⁰ Sai Ruhun Allah ya sauko a kan Zakariya ɗan Yehohiyada firist. Ya tsaya a gaban mutane ya ce, "Ga abin da Allah ya ce, 'Me ya sa ba ku yi biyayya da umarnan UBANGIJI ba? Ba za ku yi nasara ba. Domin kun yashe UBANGIJI, shi ma ya yashe ku.'"

²¹ Amma suka yi masa makarƙashiya, kuma ta wurin umarnin sarki suka jajjefe shi da duwatsu har ya mutu

a filin haikalin UBANGIJI. ²² Sarki Yowash bai tuna da alherin da Yehohiyada mahaifin Zakariya ya nuna masa ba, sai ya kashe ɗansa, wanda ya ce yayinda yake mutuwa, “Bari UBANGIJI yã dubi wannan yã kuma sãka maka.”

²³ Da shekara ta kewaye, mayaƙan Aram suka yi gãba da Yowash suka kai hari wa Yahuda da Urushalima suka kuma kashe dukan shugabannin mutane, suka aika da dukan ganima zuwa ga sarkinsu a Damaskus. ²⁴ Ko da yake mayaƙan Arameyawa sun zo da mutane kaɗan kawai, UBANGIJI ya sa suka ci nasara a kan sojojin Yahuda mafi yawa, don mutanen Yahuda sun rabu da UBANGIJI Allah na kakanninsu, aka kuma hukunta Yowash. ²⁵ Sa’ad da Arameyawa suka janye, suka bar Yowash da mummunan rauni. Hafsoshinsa suka haɗa baki a kansa saboda kisan ɗan Yehohiyada firist da ya yi, suka kashe shi a kan gadonsa. Ta haka ya mutu aka kuma binne shi makabartan sarakuna.

²⁶ Waɗanda suka haɗa bakin kuwa su ne Zabad ɗan Shimeyat wata mutuniyar Ammon da Yehozabad ɗan Shimrit wata mutuniyar Mowab. ²⁷ Labarin ‘ya’yansa maza, annabce-annabce masu yawa game da shi, da tarihin gyaran haikalin Allah suna a rubuce a rubuce-rubuce a littafin sarakuna. Amaziya ɗansa kuwa ya gãje shi a matsayin sarki.

25

Amaziya sarkin Yahuda

(2 Sarakuna 14.1-6)

¹ Amaziya yana da shekara ashirin da biyar sa’ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara ashirin da tara. Sunan mahaifiyarsa Yehoyaddin ce; ita daga Urushalima ne. ² Ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI, amma ba da dukan zuciyarsa ba. ³ Bayan sarauta ta kahu a farkashinsa, sai ya kashe hafsoshin da

suka kashe mahaifinsa sarki. ⁴ Duk da haka bai kashe 'ya'yansu maza ba amma ya yi bisa ga abin da yake a rubuce a cikin Doka, a cikin Littafin Musa, inda UBANGIJI ya umarta, "Ba za a kashe iyaye saboda 'ya'yansu ba; ba kuwa za a kashe 'ya'ya saboda iyayensu ba; kowa zai mutu saboda zunubansa ne."*

(2 Sarakuna 14.7)

⁵ Amaziya ya tattara mutanen Yahuda ya kuma ba su aiki bisa ga iyalansu, ya ba da aiki ga shugabannin dubu-dubu da shugabannin ɗari-ɗari, a dukan Yahuda da Benyamin. Ya kuma tattara waɗanda suke 'yan shekara ashirin da haihuwa ko fiye ya sami mutane dubu ɗari uku da suke a shirye don aikin soja, da suka isa riƙe māshi da garkuwa. ⁶ Ya kuma ɗauko sojan haya jarumawa dubu ɗari ɗaya daga Isra'ila a kan talenti ɗari na azurfa.

⁷ Amma mutumin Allah ya zo wurinsa ya ce, "Ya sarki, waɗannan runduna daga Isra'ila ba za su tafi tare da kai ba, gama UBANGIJI ba ya tare da Isra'ila, ba ya nan da wani cikin mutanen Efraim. ⁸ Ko da ma ya tafi ya yi faɗa da ƙwazo a cikin yaƙi, Allah zai tumbuke shi a gaban abokan gāba, gama Allah yana da iko yā taimaka ko yā tumbuke."

⁹ Amaziya ya tambayi mutumin Allah ya ce, "Amma game da talenti ɗarin da na biya saboda waɗannan rundunonin Isra'ila fa?"

Mutumin Allah ya amsa, "UBANGIJI zai ba ka fiye da wannan."

¹⁰ Saboda haka Amaziya ya sallame rundunonin da suka zo daga Efraim, ya kuma mayar da su gida. Suka husata da Yahuda suka koma gida da fushi sosai.

¹¹ Sa'an nan Amaziya ya yi ƙarfin hali ya jagoranci mayakansa zuwa Kwarin Gishiri, inda ya kashe mutanen Seyir dubu goma. ¹² Mayakan Yahuda suka kuma kama

---

* 25:4 M Sh 24.16.

mutane dubu goma da rai, suka ɗauke su zuwa ƙwankolin dutsen, suka yi ta tunkuɗa su ƙasa suka yi kaca-kaca.

¹³ Ana cikin haka, sai rundunar da Amaziya ya mai da su gida, waɗanda ba a bari suka tafi yaƙin ba, suka kai wa garuruwan Yahuda daga Samariya zuwa Bet-Horon hari. Suka kashe mutane dubu uku suka kwashe ganima mai yawan gaske.

¹⁴ Da Amaziya ya dawo daga kisan mutanen Edom, sai ya dawo da allolin mutanen Seyir. Ya kafa su a matsayin allolinsa, ya rusuna musu, ya kuma miƙa musu hadayun ƙonawa. ¹⁵ Fushin UBANGIJI ya yi ƙuna a kan Amaziya, sai ya aiki wani annabi wurinsa wanda ya ce, “Me ya sa ka nemi shawarar allolin mutanen nan, waɗanda ba za su cece mutanensu daga hannunka ba?”

¹⁶ Tun yana cikin magana, sai sarki ya ce masa, “Yaushe muka naɗa ka mai ba sarki shawara? Rufe mana baki! Me zai hana a kashe ka?”

Sai annabin ya yi shiru, amma ya ce, “Na dai sani Allah ya riga ya shirya zai hallaka ka, saboda ka aikata wannan, ba ka kuma saurari shawarata ba.”

(2 Sarakuna 14.8-14)

¹⁷ Bayan Amaziya sarkin Yahuda ya nemi shawara mashawartansa, sai ya kalubalanci Yowash ɗan Yehoyahaz, ɗan Yehu, sarkin Isra’ila, “Zo mu gamu fuska da fuska.”

¹⁸ Amma Yowash sarkin Isra’ila ya amsa wa Amaziya sarkin Yahuda ya ce, “Wata ƙaya ce a Lebanon, ta aika da saƙo wa itacen al’ul na Lebanon cewa, ‘Ka ba ɗana ’yarka aure.’ Sai wani naman jeji na Lebanon ya zo ya tattake ƙayar. ¹⁹ Ka ce wa kanka cewa ka ci Edom da yaƙi, yanzu kuwa kana fariya da ɗaga kai. Amma tsaya dai a gida! Me ya sa kake neman faɗa kana neman fāɗuwarka da ta Yahuda?”

²⁰ Amma Amaziya bai saurara ba gama Allah ya yi haka domin yā mīka su ga Yehowash, domin sun nemi shawarar allolin Edom. ²¹ Saboda haka Yowash sarkin Isra'ila ya kai yaƙi. Shi da Amaziya sarkin Yahuda suka fuskanci juna a Bet-Shemesh a Yahuda. ²² Isra'ila ta fatattaki Yahuda, sai kowane mutum ya gudu zuwa gidansa. ²³ Yehowash sarkin Isra'ila ya kama Amaziya sarkin Yahuda, ɗan Yowash, ɗan Ahaziya a Bet-Shemesh. Sa'an nan Yehowash ya kawo shi Urushalima ya farfasa katangar Urushalima daga Kofar Efraim har zuwa Kofar Kusurwa, wani sashe mai tsawon kafa ɗari shida. ²⁴ Ya kwashe dukan zinariya da azurfa da dukan kayayyakin da aka samu a haikalin Allah waɗanda suke a farkashin kulawar Obed-Edom, da kaya masu daraja na gidan sarki, da waɗanda aka kamo cikin yaƙi, ya kawo Samariya.

(2 Sarakuna 14.15-20)

²⁵ Amaziya ɗan Yowash sarkin Yahuda ya rayu shekara goma sha biyar bayan mutuwar Yehowash ɗan Yehoyahaz sarkin Isra'ila. ²⁶ Game da sauran ayyukan mulkin Amaziya, daga farko zuwa karshe, an rubuta su a littafin sarakunan Yahuda da Isra'ila. ²⁷ Sa'ad da Amaziya ya bar bin UBANGIJI, aka shirya masa maƙarƙashiya a Urushalima, sai ya gudu zuwa Lakish, amma suka aiki mutane suka bi shi zuwa Lakish, a can suka kashe shi. ²⁸ Aka dawo da shi a kan doki, aka binne shi tare da kakanninsa a Birnin Yahuda.

26

Uzziya sarkin Yahuda

(2 Sarakuna 14.21,22; 15.1-7)

¹ Sai dukan mutanen Yahuda suka ɗauki Uzziya* wanda yake da shekara goma sha shida da haihuwa, suka naɗa

---

* 26:1 Ana kuma kira shi Azariya

shi sarki a madadin mahaifinsa Amaziya. ² Shi ne wanda ya sāke gina Elot ya kuma mai da shi ga Yahuda bayan Amaziya ya huta tare da kakanninsa.

³ Uzziya yana da shekara goma sha shida sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara hamsin da biyu. Sunan mahaifiyarsa Yekoliya ce; ita daga Urushalima ce. ⁴ Ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI, kamar dai yadda mahaifinsa Amaziya ya yi. ⁵ Ya nemi Allah a kwanakin Zakariya, wanda ya koyar da shi a tsoron Allah. Muddin ya nemi UBANGIJI, Allah ya ba shi nasara.

⁶ Ya yi yaƙi da Filistiyawa ya kuma rushe katangar Gat, Yabne da kuma Ashdod. Sa'an nan ya sāke gina garuruwa kusa da Ashdod da sauran wurare a cikin Filistiyawa. ⁷ Allah ya taimake shi a kan Filistiyawa da kuma a kan Larabawa waƙanda suke zama a Gur-Ba'al da kuma a kan Meyunawa. ⁸ Ammonawa suka kawo haraji wa Uzziya, sunan da ya yi kuwa ya bazu har iyakar Masar, domin ya zama mai iko sosai.

⁹ Uzziya ya gina hasumiyoyi a Urushalima a Kofar Kusurwa, a Kofar Kwari da kuma a kusurwar katanga, ya kuma yi musu katanga. ¹⁰ Ya gina hasumiyoyi a hamada ya kuma haƙa rijiyoyi masu yawa, gama yana da dabbobi masu yawa a gindin duwatsu da kuma a kwari. Yana da mutane masu yin masa aiki a gonakinsa da gonakin inabinsa a tuddai da kuma a kasashe masu dausayi, gama yana son noma.

¹¹ Uzziya ya kasance da gogaggun mayaƙa, a shirye su fito ɓangarori-ɓangarori bisa ga yawansu yadda Yehiyel magatakarda, da Ma'asehiya jarumi, suka karkasa su bisa ga umarnin Hananiya, ɗaya daga cikin fadawa. ¹² Yawan shugabannin iyali a bisa jarumawa sun kai 2,600. ¹³ A karkashin shugabancinsu akwai mayaƙa 307,500 horarru don yaƙi, mayaƙa masu karfi don su taimaki sarki a kan

abokan gābansa. ¹⁴ Uzziya ya tanada garkuwoyi, māsū, hulunan kwano, kayan sulke, baka da majajjawa don mayaƙan gaba ɗaya. ¹⁵ A Urushalima ya yi na'urori da gwanaye suka sarrafa don amfani a hasumiyoyi da kuma a kusurwar kāriya don harbin kibiyoyi da jefan manyan duwatsu. Sunansa ya bazu ko'ina, gama ya sami taimako sosai har ya zama mai iko.

¹⁶ Amma bayan Uzziya ya zama mai iko, sai ɗaga kai ya kai shi ga fāɗuwa. Bai yi aminci ga UBANGIJI Allahnsa ba, ya kuma shiga haikalin UBANGIJI don yā kone turare a bagaden turare. ¹⁷ Azariya firist tare da waɗansu firistoci tamanin na UBANGIJI masu ƙarfin hali suka bi shi ciki. ¹⁸ Suka kalubalance shi suka ce, “Ba daidai ba ne, Uzziya, ka kone turare ga UBANGIJI. Wannan aikin firistoci zuriyar Haruna ne, waɗanda aka tsarkake don kone turare. Ka bar wuri mai tsarki, gama ka kasance marar aminci; kuma UBANGIJI Allah ba zai girmama ka ba.”

¹⁹ Uzziya wanda yake da farantin wuta a hannunsa a shirye don kone turare, ya husata. Yayinda yake fushi da firistocin a gabansu a gaban bagaden turare a haikalin UBANGIJI, sai kuturta ta faso a goshinsa. ²⁰ Sa'ad da Azariya babban firist da dukan sauran firistoci suka dube shi, sai suka ga cewa yana da kuturta a goshinsa, saboda haka suka gaggauta tunkuɗa shi waje nan da nan. Tabbatacce, shi kansa ma ya yi marmari yā bar wurin domin UBANGIJI ya buge shi.

²¹ Sarki Uzziya ya kasance da kuturta har ranar mutuwarsa. Ya zauna a gidan da aka ware, da kuturci, aka kuma ware shi daga haikalin UBANGIJI. Yotam ɗansa ya lura da fadan ya kuma yi mulkin mutanen ƙasar.

²² Sauran ayyukan mulkin Uzziya daga farko zuwa ƙarshe, suna a rubuce ta hannun annabi Ishaya ɗan

Amoz. ²³ Uzziya ya huta da kakanninsa aka kuma binne shi kusa da su a fili don binnewar da take ta sarakuna, domin mutane sun ce, “Yana da kuturta.” Sai Yotam ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki.

27

Yotam sarkin Yahuda (2 Sarakuna 15.32-38)

¹ Yotam yana da shekara ashirin da biyar sa’ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara goma sha shida. Sunan mahaifiyarsa Yerusha, ’yar Zadok. ² Ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI, kamar yadda mahaifinsa Uzziya ya yi, sai dai bai kutsa cikin haikalin UBANGIJI kamar mahaifinsa ba. Mutane kuwa, suka ci gaba da aikata ayyukan lalaci. ³ Yotam ya sāke ginin Kofar Bisa na haikalin UBANGIJI, ya kuma yi aiki sosai a katanga a tudun Ofel. ⁴ Ya gina garuruwa a tuddan Yahuda, ya giggins katanga da gine-gine masu tsawo a wuraren da suke a kurmi.

⁵ Yotam ya yi yaƙi da sarkin Ammonawa ya kuma ci su. A wannan shekara Ammonawa suka biya shi haraji talenti ɗari na azurfa, garwan alkama dubu goma da kuma garwa dubu goma na sha’ir. Ammonawa suka kawo masa wannan kuma a shekara ta biyu da ta uku.

⁶ Yotam ya ƙaru a iko saboda ya daidaita al’amuransa a gaban UBANGIJI Allahnsa.

⁷ Sauran ayyuka a mulkin Yotam, haɗe da dukan yaƙe-yaƙensa da waɗansu abubuwan da ya yi, suna a rubuce a littafin sarakunan Isra’ila da na Yahuda. ⁸ Yana da shekara ashirin da biyar sa’ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara goma sha shida. ⁹ Yotam ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi a Birnin Dawuda. Sai Ahaz ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki.

28

Ahaz sarkin Yahuda
(2 Sarakuna 16.1-4)

¹ Ahaz yana da shekara ashirin sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara goma sha shida. Ba kamar Dawuda kakansa ba, bai yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI ba. ² Ya yi tafiya a hanyoyin sarakunan Isra'ila ya kuma yi zubin gumaka domin a bauta wa Ba'al. ³ Ya kone hadayu a Kwarin Ben Hinnom, ya kuma miƙa 'ya'yansa maza a cikin wuta, yana bin hanyoyi bankyama na al'umman da UBANGIJI ya kora a gaban Isra'ilawa. ⁴ Ya miƙa hadayu, ya kuma kone turare a masujadan kan tudu, a bisa tuddai da kuma farkashin kowane itace mai inuwa. (2 Sarakuna 16.1-4)

⁵ Saboda haka UBANGIJI Allahnsa ya miƙa shi ga sarkin Aram. Arameyawa suka ci shi a yaƙi, suka kuma kwashe mutanensa da yawa a matsayin 'yan kurkuku, suka kawo Damaskus.

Ya kuma ba da shi ga sarkin Isra'ila, wanda ya jiji masa a yaƙi. ⁶ A rana ɗaya Feka ɗan Remaliya ya kashe sojoji dubu ɗari da dubu ashirin a Yahuda, domin Yahuda sun yashe UBANGIJI Allah na kakanninsu. ⁷ Zikri, wani jarumin Efraim, ya kashe Ma'asehiya ɗan sarki, Azrikam hafsa mai lura da fada, da kuma Elkana, mataimakin sarki. ⁸ Isra'ilawa suka kame kamammu daga 'yan'uwansu mata, 'ya'ya maza da kuma 'ya'ya mata dubu ɗari biyu. Suka kuma kwashe ganima mai yawan gaske, waɗanda suka kwasu zuwa Samariya.

⁹ Amma wani annabin UBANGIJI mai suna Oded yana a can, sai ya fito don yā sadu da mayaƙa sa'ad da suke komowa zuwa Samariya. Ya ce musu, "Domin UBANGIJI Allah na kakanninku yana fushi da Yahuda, ya ba da su cikin hannunku. Sai kuka kashe su cikin fushin da ya kai

sama. ¹⁰ Yanzu kuma kuna niyya ku mai da maza da matan Yahuda da Urushalima bayinku. Amma ku ɗin ba ku da laifin zunubi ga UBANGIJI Allahnku ne? ¹¹ To, ku saurare ni! Ku mai da 'yan'uwanku da kuka kama a matsayin 'yan kurkuku, gama fushin UBANGIJI yana a kanku.”

¹² Sai waɗansu shugabanni a Efraim, Azariya ɗan Yehohanana, Berekiya ɗan Meshillemot, Hezekiya ɗan Shallum da Amasa ɗan Hadlai, suka tasar wa waɗanda suke isowa daga yaƙi. ¹³ Suka ce, “Dole ku kawo waɗannan 'yan kurkukun a nan, ko kuwa za ku yi laifi a gaban UBANGIJI. Kuna niyya ku fara ga zunubinmu da kuma laifinmu? Gama laifinmu ya riga ya yi yawa, kuma fushinsa mai tsanani yana a kan Isra'ila.”

¹⁴ Saboda haka sojoji suka ba da 'yan kurkukun da ganima a gaban hafsohi da dukan taron. ¹⁵ Sai mutanen da aka kira sunansu suka tashi, suka ɗauki kamammun, da ganimar, suka sa wa dukan waɗanda suke tsirara sutura. Suka sa musu sutura, suka ba su takalma, suka ba su abinci da abin sha, suka shafa musu mai. Suka hawar da dukan raunana a kan jakuna, suka kai su wurin 'yan'uwan su a Yeriko, wato, Birnin Itatuwan Dabino, sa'an nan suka koma Samariya.

(2 Sarakuna 16.7-9)

¹⁶ A lokacin nan Sarki Ahaz ya aika wurin sarkin Assuriya neman taimako. ¹⁷ Mutanen Edom sun sāke zuwa suka yaƙi Yahuda suka kuma kwashe 'yan kurkuku, ¹⁸ yayinda Filistiyawa suka kai hari wa garuruwa a gindin tuddai da kuma a Negeb na Yahuda. Suka kame su suka kuma zauna a Bet-Shemesh, Aiyalon da Gederot, haka ma Soko, Timna da Gimzo tare da ƙauyuka kewayensu. ¹⁹ UBANGIJI ya ƙaskantar da Yahuda saboda Ahaz sarkin Isra'ila,* gama ya hadasa mugunta a Yahuda kuma ya

* 28:19 Wato, Yahuda, yadda yake sau da sau a 2 Tarihi

kasance marar aminci ga UBANGIJI. ²⁰ Tiglat-Fileses† sarkin Assuriya ya zo wurinsa, sai ya wahalar da sarki Ahaz maimakon taimakonsa. ²¹ Ahaz ya ɗauki waɗansu abubuwa daga haikalin UBANGIJI da kuma daga fadan sarki da kuma daga sarakuna, ya ba da su ga sarkin Assuriya, amma wannan bai taimake shi ba.

²² Cikin lokacin wahalarsa Sarki Ahaz ya kara zama marar aminci ga UBANGIJI. ²³ Ya miƙa hadayu ga allolin Damaskus, waɗanda suka ci shi a yaƙi; gama ya yi tunani, “Da yake allolin sarakunan Aram sun taimake su, zan miƙa hadayu domin su taimake ni.” Amma suka zama sanadin fāɗuwarsa da kuma fāɗuwar dukan Isra’ila.

²⁴ Ahaz ya tattara kayayyaki daga haikalin Allah ya kwashe su. Ya kulle ƙofofin haikalin UBANGIJI ya kakkafa bagadai a kowace kusurwa a titin Urushalima. ²⁵ A kowane gari a Yahuda, ya gina masujadan kan tudu don ƙone hadayu ga waɗansu alloli, ya kuma tsokane UBANGIJI Allah na kakanninsa ya yi fushi.

²⁶ Sauran ayyukan mulkinsa da dukan hanyoyinsa, daga farko zuwa ƙarshe, suna a rubuce a littafin sarakunan Yahuda da Isra’ila. ²⁷ Ahaz ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi a birnin Urushalima, amma ba a sa shi a makabartan sarakunan Isra’ila ba. Sai Hezekiya ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki.

29

Hezekiya ya tsarkake haikali

(2 Sarakuna 18.1-3)

¹ Hezekiya yana da shekara ashirin da biyar sa’ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara ashirin da tara. Sunan mahaifiyarsa Abiya, ’yar Zakariya.

---

† 28:20 Da Ibraniyanci Tilgat-Filneser, wani sunan na Tiglat-Fileser.

² Ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI, kamar dai yadda kakansa Dawuda ya yi.

³ A wata na farkon a farkon shekarar mulkinsa, ya buɗe kofofin haikalin UBANGIJI ya gyara su. ⁴ Ya kawo firistoci da Lawiyawa, ya tattara su a filin da yake a gefen gabas ⁵ ya kuma ce musu, “Ku saurare ni, Lawiyawa! Ku tsarkake kanku yanzu, ku kuma tsarkake haikalin UBANGIJI Allah na kakanninku. Ku fid da kazanta daga wuri mai tsarki. ⁶ Kakanninku ba su yi aminci ba; suka aikata abin da yake mugu a gaban UBANGIJI Allahmu, suka kuma yashe shi. Suka juya fuskokinsu daga mazaunin UBANGIJI suka kuma juya masa baya. ⁷ Suka kulle kofofin shirayi, suka kuma kashe fitilu. Ba su kone turare ko su miƙa hadayun konewa a wuri mai tsarki ga Allah na Isra’ila ba. ⁸ Saboda haka, fushin UBANGIJI ya fāɗo a kan Yahuda da Urushalima; ya mai da su abin tsoro da abin banrazana da kuma abin ba’a, kamar yadda kuke gani da idanunku. ⁹ Abin da ya sa ke nan kakanninmu suka fāɗi ta takobi, kuma shi ya sa aka kai ’ya’yanmu maza da ’ya’yanmu mata da matanmu bauta. ¹⁰ Yanzu ina niyya in yi alkawari da UBANGIJI, Allah na Isra’ila, domin fushinsa yā kauce daga gare mu. ¹¹ ’Ya’yana maza, kada ku yi sakaci yanzu, gama UBANGIJI ya zaɓe ku don ku tsaya a gabansa ku kuma yi masa hidima, don ku yi hidima a gabansa ku kuma kone turare.”

¹² Sai waɗannan Lawiyawa suka shiga aiki,

daga Kohatawa

Mahat ɗan Amasai da Yowel ɗan Azariya.

Daga Kabilar Merari,

Kish ɗan Abdi da Azariya ɗan Yahallelel.

Daga Gershonawa,

Yowa ɗan Zimma da Eden ɗan Yowa.

¹³ Daga zuriyar Elizafan,
Shimri da Yehiyel.

Daga zuriyar Asaf,
Zakariya da Mattaniya.

¹⁴ Daga iyalin Heman,
Yehiyel da Shimeyi.

Daga zuriyar Yedutun,
Shemahiya da Uzziyel.

¹⁵ Da suka tattara 'yan'uwansu suka kuma tsarkake kansu, sai suka shiga ciki suka tsarkake haikalin UBANGIJI, kamar yadda sarki ya umarta, suna bin maganar UBANGIJI.

¹⁶ Firistoci suka shiga cikin wuri mai tsarki na UBANGIJI suka tsarkake shi. Suka fitar da dukan abin da yake marar tsabta da suka samu a haikalin UBANGIJI zuwa filin haikalin UBANGIJI. Lawiyawa suka ɗauke su suka kai su Kwarin Kidron. ¹⁷ Suka fara tsarkakewar a rana ta farko na farkon wata, a rana ta takwas na watan kuwa suka kai shirayin UBANGIJI. Karin kwana takwas kuma suka tsarkake haikalin UBANGIJI kansa, suka gama a rana ta goma sha shida na farkon wata.

¹⁸ Sa'an nan suka tafi wurin Sarki Hezekiya suka faɗa masa, "Mun tsarkake haikalin UBANGIJI gaba ɗaya, bagaden kone hadaya tare da dukan kayayykinsa, da tebur don shirya tsarkaken burodi, tare da dukan kayayykinsa. ¹⁹ Mun shirya muka kuma tsarkake dukan kayayyakin da Sarki Ahaz ya cire cikin rashin amincinsa yayinda yake sarki. Yanzu suna a gaban bagaden UBANGIJI."

²⁰ Da sassafe kashegari Sarki Hezekiya ya tattara manyan birni wuri ɗaya, suka haura zuwa haikalin UBANGIJI. ²¹ Suka kawo bijimai bakwai, raguna bakwai,

bunsurai bakwai da kuma awaki mata bakwai a matsayin hadaya don zunubi domin masarauta, domin wuri mai tsarki da kuma domin Yahuda. Sarki ya umarce firistoci, zuriyar Haruna, su miƙa waƙannan a bagaden UBANGIJI. ²² Saboda haka suka yayyanka bijiman, firistoci suka karɓi jinin suka yayyafa a kan bagade. Suka kuma yanka ragunan suka yayyafa jinin a bagaden. Haka kuma suka yanka 'yan ragunan suka yayyafa jinin a bagaden. ²³ Aka kawo awaki domin hadaya don zunubi a gaban sarki da taron, suka kuwa ɗibiya hannuwansu a kansu. ²⁴ Sa'an nan firistoci suka yayyanka awakin suka miƙa jininsu a bagade domin hadaya don zunubi don kafara saboda dukan Isra'ila, domin sarki ya umarta a yi hadaya ta ƙonawa da hadaya don zunubi domin dukan Isra'ila.

²⁵ Sarki Hezekiya ya ajiye Lawiyawa a cikin haikalin UBANGIJI tare da ganguna, garayu da molaye, yadda Dawuda da Gad mai duba na sarki da kuma annabi Natan suka tsara. UBANGIJI ne ya umarta wannan ta wurin annabawansa. ²⁶ Saboda haka Lawiyawa suka tsaya a shirye tare da kayan kiɗin Dawuda, firistoci kuma tare da ƙahoninsu.

²⁷ Hezekiya ya ba da umarni a miƙa hadaya ta ƙonawa a kan bagade. Yayinda aka fara miƙawa, ana rerawa ga UBANGIJI, tare da bushe-bushe da kiɗe-kiɗen kayan waƙa na Dawuda sarkin Isra'ila. ²⁸ Dukan taron suka durƙusa suka yi sujada, yayinda mawaƙa suke rerawa, ana kuma busa ƙahoni, dukan wannan ya ci gaba sai da aka gama miƙa hadaya ta ƙonawa.

²⁹ Sa'ad da aka gama miƙawa, sai sarki da mutanen da suke tare da shi suka durƙusa suka yi sujada. ³⁰ Sarki Hezekiya da fadawansa suka umarci Lawiyawa su yabi UBANGIJI da kalmomin Dawuda da na Asaf mai duba.

Saboda haka suka rera yabai da murna, suka sunkuyar da kawunansu suka yi sujada.

³¹ Sa'an nan Hezekiya ya ce, "Yanzu kun keɓe kanku ga UBANGIJI. Ku zo ku kuma kawo hadayu da hadayun godiya zuwa ga haikalin UBANGIJI." Saboda haka taron suka kawo hadayu da hadayun godiya, da kuma dukan waɗanda suke da niyya suka kawo hadayun konawa.

³² Yawan hadayun konawan da taron suka kawo, bi-jimai saba'in ne, raguna ɗari da kuma bunsurai ɗari biyu, dukansu kuwa domin hadayun konawa ga UBANGIJI ne. ³³ Dabbobin da aka tsarkake a matsayi hadayu sun kai bijimai ɗari shida da tumaki da kuma awaki dubu uku. ³⁴ Firistoci fa, suka kasa sosai don fiɗan dukan dabbobin da za a miƙa don hadayun konawa; saboda haka 'yan'uwansu Lawiyawa suka taimake su har aka gama aiki kafin sauran firistoci su sami damar tsarkake kansu. Gama Lawiyawa sun fi firistoci himma wajen tsarkakewar kansu. ³⁵ Aka kasance da hadayun konawa a yalwace, tare da kitsen hadayun salama da hadayun sha da suke tafe da hadayun konawa.

Saboda haka aka saƙe kafa hidimar haikalin UBANGIJI. ³⁶ Hezekiya da dukan mutane suka yi farin ciki game da abin da Allah ya yi wa mutanensa, domin ya faru farat ɗaya.

30

Hezekiya ya yi Bikin Ketarewa

¹ Sai Hezekiya ya aika wa dukan Isra'ila da Yahuda, ya kuma rubuta wasiƙu zuwa Efraim da Manasse, yana gayyatarsu su zo haikalin UBANGIJI a Urushalima, su kuma yi Bikin Ketarewa ga UBANGIJI, Allah na Isra'ila. ² Sarki da fadawansa da dukan taro a Urushalima suka yanke shawara su yi Bikin Ketarewa a wata na biyu. ³ Ba

su iya yinsa a daidai lokacinsa ba domin babu isashen firistocin da suka tsarkake kansu, mutane kuma ba su taru a Urushalima ba. ⁴ Shirin ya yi kyau ga sarki da kuma dukan taron. ⁵ Suka yanke shawara su yi shelar a ko'ina a Isra'ila, daga Beyersheba zuwa Dan, suna kiran mutane su zo Urushalima, suka kuma yi Bikin Ketarewa ga UBANGIJI Allah na Isra'ila. Ba a yi bikin da mutane masu yawa bisa ga abin da aka rubuta ba.

⁶ Bisa ga umarnin sarki, sai 'yan aika suka tafi ko'ina a Isra'ila da Yahuda da wasiku daga sarki da kuma daga fadawansa, wasikar tana cewa,

“Mutanen Isra'ila, ku dawo ga UBANGIJI Allah na Ibrahim, Ishaku da Isra'ila, domin ya dawo gare ku, ku da kuka tafi, ku da kuka kuɓuce daga hannun sarakuna Assuriya. ⁷ Kada ku zama kamar iyayenku da 'yan'uwanku, waɗanda suka yi rashin aminci ga UBANGIJI Allah na kakanninsu, har ya mai da su abin tsoro, yadda kuke gani. ⁸ Kada ku yi taurinkai, yadda iyayenku suka yi; ku miƙa kai ga UBANGIJI. Ku zo wuri mai tsarki, wanda ya tsarkake har abada. Ku bauta wa UBANGIJI Allahnku, domin fushi mai zafi ya juye daga gare ku. ⁹ In kuka dawo wurin UBANGIJI, sa'an nan waɗanda suka kama 'yan'uwanku da 'ya'yanku za su nuna musu tausayi, su kuma dawo wannan ƙasa, gama UBANGIJI Allahnku mai alheri ne mai jinkai kuma. Ba zai kau da fuskarsa daga gare ku ba, in kuka dawo gare shi.”

¹⁰ 'Yan aika suka tafi gari-gari a cikin Efraim da Manasse, har zuwa Zebulun, amma mutane suka yi musu dariyar reni, suka kuma yi musu ba'a. ¹¹ Duk da haka, waɗansu mutanen Asher, Manasse da Zebulun suka ƙasƙantar da kansu suka tafi Urushalima. ¹² Haka ma a Yahuda, hannun Allah yana a kan mutane don ya ba su zuciyar ɗaya su

yi abin da sarki da fadawansa suka umarta, suna bin maganar UBANGIJI.

¹³ Taron mutane mai girma ya haɗu a Urushalima don Bikin Burodi Marar Yisti a wata na biyu. ¹⁴ Suka kawar da bagadai a Urushalima suka fid da bagadan turare suka zubar da su a Kwarin Kidron.

¹⁵ Suka yanka ɗan ragon Bikin Ketarewa a rana ta goma sha huɗu na wata na biyu. Firistoci da Lawiyawa suka ji kunya suka tsarkake kansu, suka kawo hadayun ƙonawa a haikalin UBANGIJI. ¹⁶ Sa'an nan suka ɗauki matsayinsu na kullum yadda yake a Dokar Musa mutumin Allah. Firistoci suka yayyafa jinin da Lawiyawa suka ba su. ¹⁷ Da yake da yawa cikin taron ba su tsarkake kansu ba, dole Lawiyawa su yanka 'yan ragunan Bikin Ketarewa domin dukan waɗanda ba su da tsarki, ba su kuma iya tsarkake ragunansu ga UBANGIJI ba. ¹⁸ Ko da yake yawancin mutanen da suka zo daga Efraim, Manasse, Issakar da Zebulun ba su tsarkake kansu ba, duk da haka suka ci Bikin Ketarewa, ba tare da bin abin da yake a rubuce ba. Amma Hezekiya ya yi addu'a dominsu cewa, "Bari UBANGIJI, wanda yake nagari, yã gafarta wa kowa ¹⁹ wanda ya sa zuciyarsa ga neman Allah, UBANGIJI Allah na kakanninsa, ko da shi marar tsarki ne bisa ga dokokin wuri mai tsarki." ²⁰ UBANGIJI kuwa ya ji Hezekiya ya kuma warkar da mutane.

²¹ Isra'ilawan da suka kasance a Urushalima suka yi Bikin Burodi Marar Yisti kwana bakwai da farin ciki mai girma, yayinda Lawiyawa da firistoci suke rera ga UBANGIJI kowace rana, haɗe da kayan kiɗin yabon UBANGIJI.

²² Hezekiya ya yi magana mai ƙarfafawa ga dukan Lawiyawa waɗanda suka nuna ganewar fasaha a hidimar UBANGIJI. Kwana bakwai suka ci rabonsu da aka tsara,

suka miƙa hadayun salama, suka kuma yaƙi UBANGIJI Allah na kakanninsu.

²³ Dukan mutanen suka yarda su fara kwana bakwai kuma, sai suka ci gaba da bikin cikin farin ciki har waƙansu kwana bakwai kuma. ²⁴ Hezekiya sarkin Yahuda ya tanada bijimai dubu ƙaya da tumaki da kuma awaki dubu bakwai wa taron, fadawa kuma suka tanada musu bijimai dubu da kuma tumaki da awaki dubu goma. Firistoci masu yawa suka tsarkake kansu. ²⁵ Taron gaba ƙaya na Yahuda suka yi farin ciki, tare da firistoci da kuma Lawiyawa da dukan waƙanda suka taru daga Isra'ila, har ma da baƙi waƙanda suka zo daga Isra'ila da waƙanda suke zama a Yahuda. ²⁶ Aka yi farin ciki mai girma a Urushalima, gama tun zamanin Solomon ƙan Dawuda sarkin Isra'ila, ba a taƙa yin wani abu kamar haka a Urushalima ba. ²⁷ Firistoci da Lawiyawa suka tsaya suka albarkace mutane, Allah kuma ya ji su, gama addu'arsu ya kai sama, mazauninsa mai tsarki.

31

(2 Sarakuna 18.4)

¹ Sa'ad da aka gama dukan wannan, sai Isra'ilawan da suke can suka fita zuwa garuruwan Yahuda, suka rurushe keƙaƙƙun duwatsu suka kuma farfashe ginshiƙan Ashera. Suka rurushe masujadan kan tudu da bagadai, ko'ina a Yahuda da Benyamin da kuma cikin Efraim da Manasse. Bayan sun rurushe dukansu, sai Isra'ilawa suka koma garuruwansu, kowanne zuwa mahallinsa.

Tare-tare don sujada

² Hezekiya kuma ya raba firistoci da Lawiyawa kashikashi, kowanne da hidimarsa, firistoci da Lawiyawa, don hadayu na ƙonawa da na salama, su yi hidima, su yi godiya, su kuma rera yabai a ƙofofin mazaunin UBANGIJI.

³ Sarki ya ba da taimako daga mallakarsa domin hadayun konawa, safe da yamma da kuma don hadayun konawa a Asabbatai, Sabon Wata da kuma kayyadaddun bukukkuwa kamar yadda yake a rubuce a cikin Dokar UBANGIJI. ⁴ Ya umarci mutanen da suke zama a Urushalima su ba da rabon da yake na firistoci da Lawiyawa, don su kwallafa ransu ga Dokar UBANGIJI. ⁵ Nan da nan aka baza umarnin, sai Isra'ilawa suka bayar 'ya'yan farin hatsinsu, sabon ruwan inabi, mai da kuma zuma da dukan abin da gona ta bayar, hannu sake. Suka kawo zakan kowane abu da yawa. ⁶ Mutanen Isra'ila da Yahuda waƙanda suke zama a garuruwan Yahuda, su ma suka kawo zakan shanu da na tumaki da kuma zakan abubuwa masu tsarki da aka keɓe ga UBANGIJI Allahnsu, suka jibge su tsibi-tsibi. ⁷ Sun fara yin haka a wata na uku, suka kuma gama a wata na bakwai. ⁸ Sa'ad da Hezekiya da fadawansa suka zo suka ga tsibin, sai suka yabi UBANGIJI, suka kuma albarkace mutanensa Isra'ila.

⁹ Hezekiya ya tambayi firistoci da Lawiyawa game da tsibin; ¹⁰ sai Azariya babban firist, daga iyalin Zadok ya amsa, "Tun daga lokacin da mutane suka fara kawo taimakonsu ga haikalin UBANGIJI, muna da isashe don abinci da kuma da yawa da za mu rage, domin UBANGIJI ya albarkaci mutanensa, saboda haka abin da ya ragu a rumbu yana da yawa."

¹¹ Hezekiya ya ba da umarni a shirya ƙaƙunan ajiya a haikalin UBANGIJI, aka kuwa yi haka. ¹² Sa'an nan cikin aminci suka kawo taimako, zakka da keɓaɓɓun kyautai. Konaniya, wani Balawe, shi ne ke lura da waƙannan abubuwa, kuma ƙan'uwansa Shimeyi shi ne na biye da shi. ¹³ Yehiyel, Azaziya, Nahat, Asahel, Yerimot, Yozabad, Eliyel, Ismakiya, Mahat da Benahiya su ne shugabanni, mataimakan Konaniya da Shimeyi ƙan'uwansa, waƙanda

sarki Hezekiya da Azariya babban shugaban haikalin Allah suka naɗa.

¹⁴ Kore ɗan Imna Balawe, mai tsaron Kofar Gabas, shi ne yake lura da baikon yardan ran da aka yi wa Allah, don ya karkasa bayarwar da aka keɓe domin UBANGIJI da hadayu mafi tsarki. ¹⁵ Eden, Miniyamin, Yeshuwa, Shemahiya, Amariya da Shekaniya sun taimake shi da aminci a cikin garuruwan firistoci, suna ba da rabo wa 'yan'uwansu firistoci bisa ga sassansu, tsofaffi da yara.

¹⁶ Bugu da kari, suka ba da rabo ga maza 'yan shekaru uku ko fiye waɗanda sunayensu suna a tarihin zuriya, dukan waɗanda ba za su iya shiga haikalin UBANGIJI su yi ayyukansu na kullum ba, bisa ga nawayarsu da kuma sassansu. ¹⁷ Suka kuma ba da rabo ga firistocin da aka rubuta ta iyalansu cikin tarihin zuriya, haka kuma ga Lawiyawa masu shekara ashirin ko fiye, bisa ga nawayarsu da kuma sassansu. ¹⁸ Suka haɗa da dukan kanana 'ya'yansu, mata, da kuma 'ya'ya maza da 'ya'ya mata, al'umma gaba ɗaya da aka jera a waɗannan tarihin zuriya. Gama sun yi aminci cikin tsarkake kansu.

¹⁹ Akwai mutane a garuruwa da yawa waɗanda aka sa don su rarraba wa 'ya'yan Haruna, firist, maza, waɗanda suke zaune a gonaki na kasar garuruwansu su ba kowane namijin da aka rubuta na Lawiyawa, rabonsa.

²⁰ Abin da Hezekiya ya yi ke nan ko'ina a Yahuda, yana yin abin da yake da kyau, daidai da kuma mai aminci a gaban UBANGIJI Allahnsa. ²¹ Cikin kome da ya yi cikin hidimar haikalin Allah, cikin biyayya kuma ga doka da umarnai, ya nemi Allahnsa, ya kuma yi aiki gabagadi. Ta haka kuwa ya yi nasara.

32

*Sennakerib ya yi wa Urushalima barazana
(2 Sarakuna 18.13-37; Ishaya 36.1-22)*

¹ Bayan dukan abin da Hezekiya ya yi cikin aminci, sai Sennakerib sarkin Assuriya ya zo ya yaƙi Yahuda. Ya yi kwanto wa biranen katanga, yana zato zai ci su da yaƙi wa kansa. ² Sa'ad da Hezekiya ya ga Sennakerib ya zo yana kuma niyya yã yaƙi Urushalima, ³ sai ya yi shawara da fadawansa da hafsohin mayakansa cewa su datse ruwa daga maɓulɓulan ruwan da yake waje da birnin, suka kuwa taimake shi. ⁴ Sai babban taro suka haɗu suka datse dukan maɓulɓulai da rafuffukan da suke gudu cikin kasar. Suka ce “Me zai sa sarakunan Assuriya su zo su sami ruwa barkatai?” ⁵ Sai suka yi aiki tukuru suna gyaran dukan sassan katangar da suka faɗi, suna kuma gina hasumiya a kai. Ya gina wata katanga a waje da wannan, ya kuma kara karfin madogaran gini na Birnin Dawuda. Ya yi makamai masu yawa da kuma garkuwoyi.

⁶ Ya naɗa manyan hafsohi a kan mutane, ya tattara su a gabansa a fili a kofar birni, ya kuma karfafa su da waɗannan kalmomi. ⁷ “Ku karfafa, ku yi karfin hali. Kada ku ji tsoro ko ku yi fargaba saboda sarkin Assuriya, da mayakan nan masu yawa da suke tare da shi, gama shi wanda yake tare da mu, ya fi wanda yake tare da su. ⁸ Mayaƙa na jiki ne kawai suke tare da shi, amma UBANGIJI Allahnmu ne yake tare da mu, zai kuwa taimake mu yã kuma yi yaƙinmu.” Mutane kuwa suka amince da maganar Hezekiya, Sarkin Yahuda.

⁹ Daga baya, sa'ad da Sennakerib sarkin Assuriya da dukan mayakansa suke kwanto wa Lakish, sai ya aiki hafsohinsa da wannan saƙo wa Hezekiya sarkin Yahuda da kuma wa dukan mutanen Yahuda waɗanda suke can cewa,

¹⁰ “Ga abin da Sennakerib sarkin Assuriya ya ce ga me kake dogara, har da ka dāge cikin Urushalima da aka yi mata kwanto? ¹¹ Ai, Hezekiya, ruɗinku yake yi, don yā sa ku mutu da yunwa da kishirwa sa’ad da yake ce muku, ‘UBANGIJI Allahmu zai cece mu daga hannun sarkin Assuriya.’ ¹² Hezekiya kansa bai rushe waɗannan masujadan kan tudu da bagadai, yana ce wa Yahuda da Urushalima, ‘Dole ku yi sujada a gaban bagade guda ku kuma kone hadayu a kansa ba?’

¹³ “Ba ku san abin da ni da kuma kakannina suka yi wa dukan mutanen sauran ƙasashe ba? Allolin ƙasashen nan sun taɓa iya ceton ƙasarsu daga hannuna ne? ¹⁴ Wanne a cikin dukan allolin waɗannan ƙasashe da kakannina suka hallaka ya taɓa iya ceton mutanensa daga gare ni? To, yaya Allahnku zai iya cetonku daga hannuna? ¹⁵ Yanzu fa, kada ku bar Hezekiya yā ruɗe ku yā kuma ɓad da ku haka. Kada ku gaskata shi, gama babu allahn wata ƙasa ko masarautar da ya taɓa iya ceton mutanensa daga hannuna ko kuwa hannun kakannina. Balle har Allahnku yā cece ku daga hannuna!”

¹⁶ Hafsohin Sennakerib suka ci gaba da maganar banza wa UBANGIJI Allah da kuma a kan bawansa Hezekiya. ¹⁷ Sarki ya kuma rubuta wasiƙu yana zagin UBANGIJI, Allah na Isra’ila, yana faɗin wannan a kansa, “Kamar yadda sauran allolin mutanen sauran ƙasashe ba su iya kuɓutar da mutane daga hannuna ba, haka Allahn Hezekiya ba zai kuɓutar da mutanensa daga hannuna ba.” ¹⁸ Sa’an nan suka yi magana da ƙarfi cikin Yahudanci wa mutanen Urushalima waɗanda suke kan katanga, don su firgita su, su kuma sa su ji tsoro don su iya cin birnin. ¹⁹ Suka yi magana game da Allah na Urushalima yadda suka yi game da allolin sauran mutanen duniya, aikin hannuwan

mutane.

(2 Sarakuna 19.14-19,35-37; Ishaya 37.14-20; 37.36-38)

²⁰ Sarki Hezekiya da annabi Ishaya ɗan Amoz suka yi kuka cikin addu'a ga sama game da wannan. ²¹ Sai UBANGIJI ya aiki mala'ika, wanda ya karkashe dukan jarumawa da shugabanni da kuma hafsoshi a sansanin sarkin Assuriyawa. Saboda haka sai sarkin Assuriya ya janye zuwa ƙasarsa da kunya. Da ya shiga haikalin Allahnsa, sai waɗansu a cikin 'ya'yansa maza suka yanka shi da takobi.

²² Ta haka UBANGIJI ya ceci Hezekiya da mutanen Urushalima daga hannun Sennakerib sarkin Assuriya da kuma daga hannun dukan sauran. Ya magance su a kowane gefe. ²³ Yawanci mutane suka kawo hadayun ƙonawa zuwa Urushalima wa UBANGIJI da kuma kyautai masu daraja wa Hezekiya sarkin Yahuda. Daga lokacin zuwa gaba dukan ƙasashe suka girmama shi.

Girmankai, nasara da kuma mutuwar Hezekiya

(2 Sarakuna 20.1-11; Ishaya 38.1-8)

²⁴ A kwanakin nan Hezekiya ya yi ciwo, ya yi kusan mutuwa. Sai ya yi addu'a ga UBANGIJI, wanda ya amsa masa ya kuma ba shi alama. ²⁵ Amma zuciyar Hezekiya ta yi girman kai, bai kuwa yi amfani da alherin da aka nuna masa ba, saboda haka fushin UBANGIJI ya sauko a kansa da kuma a kan Yahuda da Urushalima. ²⁶ Sai Hezekiya ya tuba daga girma kan zuciyarsa, haka ma mutanen Urushalima; saboda haka fushin UBANGIJI bai zo a kansu a kwanakin Hezekiya ba.

(2 Sarakuna 20.12-19; Ishaya 39.1-8)

²⁷ Hezekiya mai arziki da girma ne ƙwarai, ya kuma yi baitulmali domin azurfa da zinariyarsa da kuma domin duwatsu masu daraja, kayan yaji, garkuwoyi da kuma domin dukan kayayyaki masu daraja nasa. ²⁸ Ya kuma yi

gine-gine domin ajiyar hatsi, sabon ruwa inabi da mai; ya kuma yi wuraren ajiyar kowane irin shanu dabam-dabam, da kuma turke domin tumaki. ²⁹ Ya gina kauyuka ya kuma samo shanu da garkuna masu yawa, gama Allah ya ba shi arziki mai yawa sosai.

³⁰ Hezekiya ne ya datse ruwan bisa na mafulbular Gihon, ya sa ruwan ya gangara zuwa gefe yamma na Birnin Dawuda. Ya yi nasara a kome da ya yi. ³¹ Amma da masu mulkin Babilon suka aika da jakadu su tambaye shi game alamar da ta faru a kasar, Allah ya rabu da shi don ya gwada shi don ya kuma san kome da yake cikin zuciyarsa.

(2 Sarakuna 20.20,21)

³² Sauran ayyukan mulkin Hezekiya da kuma kyawawa ayyukansa, suna a rubuce a cikin wahayin annabi Ishaya dan Amoz, a cikin littafin sarakunan Yahuda da Isra'ila. ³³ Hezekiya ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi a kan tudu inda makabartan zuriyar Dawuda suke. Dukan Yahuda da kuma mutanen Urushalima suka gir-mama shi sa'ad da ya mutu. Sai Manasse kansa ya gaje shi a matsayin sarki.

33

Manasse sarkin Yahuda

(2 Sarakuna 21.1-9,17,18)

¹ Manasse yana da shekara ashirin sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara hamsin da biyar. ² Ya yi abin da yake mugu a gaban UBANGIJI, yana bin ayyukan bankyama na al'umman da UBANGIJI ya kora a gaban Isra'ilawa. ³ Ya sake gina masujadan kan tudun da mahaifinsa Hezekiya ya rurrushe; ya ta da bagadan Ba'al, ya kuma gina ginshikan Ashera. Ya rusuna wa dukan rundunonin taurari, ya kuma yi musu sujada. ⁴ Ya

gina bagadai cikin haikalin UBANGIJI, waƙanda UBANGIJI ya ce, “Sunana zai kasance cikin Urushalima har abada.”⁵ Cikin filayen haikalin UBANGIJI, ya gina bagadai ga dukan rundunonin taurari. ⁶ Ya miƙa ‘ya’yansa maza hadaya a wuta cikin Kwarin Ben Hinnom, ya yi bokanci, ya yi duba, ya kuma yi maitanci, ya nemi shawarar mabiya da masu ruhohi. Ya yi abin da yake mugu ƙwarai a gaban UBANGIJI, yana tsokanarsa yã yi fushi.

⁷ Ya ƙauki siffar da aka sassaka wadda ya yi, ya sa ta a cikin haikalin Allah, wanda Allah ya ce wa Dawuda da kuma ƙansa Solomon, “Cikin wannan haikali da kuma cikin Urushalima, wanda na zaɓa daga cikin kabilan Isra’ila, zan sa Sunana har abada. ⁸ Ba zan ƙara bari kafafun Isra’ilawa su bar ƙasar da na ba wa kakanninku ba, in dai suka yi hankali ga yin kome da na umarce su game da duka dokoki, ƙa’idodi da kuma farillai da na bayar ta wurin Musa.” ⁹ Amma Manasse ya sa Yahuda da mutanen Urushalima suka kauce, har suka aikata mugunta fiye da al’umman da UBANGIJI ya hallaka a gaban Isra’ilawa.

¹⁰ UBANGIJI ya yi magana da Manasse da mutanensa, amma ba su kula ba. ¹¹ Saboda haka UBANGIJI ya kawo manyan hafsohin mayakan sarkin Assuriya a kansu, waƙanda suka ƙauki Manasse a matsayi ƙan kurkuku, suka sa ƙugiya a hancinsa, suka daure shi da sarkofin tagulla suka kuma kai shi Babilon. ¹² Cikin wahalarsa ya nemi tagomashin UBANGIJI Allahnsa ya kuma ƙaskantar da kansa sosai a gaban Allah na kakanninsa. ¹³ Da ya yi addu’a gare shi, sai UBANGIJI ya taɓu da tubansa, ya kuma saurari rokonsa; saboda haka ya dawo da shi Urushalima da kuma zuwa mulkinsa. Sa’an nan Manasse ya san cewa UBANGIJI shi ne Allah.

¹⁴ Daga baya ya sãke gina katangar waje na Birnin Dawuda, yamma da maɓulɓular Gihon a cikin kwari, har

zuwa mashigin Kofar Kifi, ya kuma kewaye tudun Ofel; ya yi ta da tsayi sosai. Ya sa hafsoshin mayaka cikin dukan biranen katanga a Yahuda.

¹⁵ Ya fid da baƙin alloli, ya kuma fid da siffofi daga haikalin UBANGIJI, haka ma dukan bagadan da ya gina a kan tudun haikali da kuma cikin Urushalima, ya zubar da su a bayan birni. ¹⁶ Sa'an nan ya gyara bagaden UBANGIJI ya kuma miƙa hadayun salama da kuma hadayun godiya a bagaden, ya kuma faɗa wa Yahuda su bauta wa UBANGIJI, Allah na Isra'ila. ¹⁷ Mutane dai suka ci gaba da miƙa hadayu a masujadai kan tudu, amma wa UBANGIJI Allahnsu kaɗai.

¹⁸ Sauran ayyukan mulkin Manasse, haɗe da addu'arsa ga Allahnsa da kuma kalmomin da mai duba ya yi masa cikin sunan UBANGIJI, Allah na Isra'ila, suna a rubuce cikin tarihin sarakunan Isra'ila.* ¹⁹ Addu'arsa da yadda Allah ya taɓu ta wurin tubansa, da kuma dukan zunubansa da rashin biyayyarsa, da wuraren da ya gina masujadan kan tudu ya kuma kafa ginshikan Ashera da gumaka kafin ya kasƙantar da kansa, duka suna a rubuce cikin tarihin mai duba. ²⁰ Manasse ya huta tare da kakanninsa, aka kuma binne shi a fadansa. Sai Amon ɗansa ya gāje shi a matsayin sarki.

Amon sarki Yahuda
(2 Sarakuna 21.19-26)

²¹ Amon yana da shekara ashirin da biyu sa'ad da ya zama sarki, ya yi mulki a Urushalima shekara biyu. ²² Ya yi abin da yake mugu a gaban UBANGIJI kamar yadda mahaifinsa Manasse ya yi. Amon ya bauta ya kuma miƙa hadayu ga dukan gumakan da Manasse ya yi. ²³ Amma ba

---

* 33:18 Wato, Yahuda, yadda yake sau da sau a 2 Tarihi

kamar mahaifinsa Manasse ba, bai kasfantar da kansa a gaban UBANGIJI ba; Amon ya kara laifinsa.

²⁴ Fadawan Amon sukan yi masa makarkashiya, suka kashe shi a fadansa. ²⁵ Sa'an nan mutanen kasar suka kashe dukan waƙanda suka yi wa Sarki Amon makarkashiya, suka naƙa Yosiya ƙansa sarki a maimakonsa.

34

Gyare-gyaren Yosiya

(2 Sarakuna 22.1,2)

¹ Yosiya yana da shekara goma sha takwas sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara talatin da ƙaya. ² Ya yi abin da yake daidai a gaban UBANGIJI ya kuma yi tafiya a hanyoyin kakansa Dawuda, ba tare da juye dama ko hagu ba.

(2 Sarakuna 23.4-20)

³ A shekara ta takwas ta mulkinsa, yayinda yake matashi, sai ya fara neman Allah na kakansa Dawuda. A shekara ta goma sha biyunsu ya fara tsabtacce Yahuda da Urushalima daga masujadan kan tudu, ginshikan Ashera, sassakakun gumaka da kuma siffofin da aka yi zubi.

⁴ A ƙarƙashin umarninsa aka rurrushe bagadan Ba'al, ya kuma tumbuke bagadan kona turare waƙanda suke a bisansu, ya farfashe ginshikan Ashera da kuma sassakakun siffofi. Ya ragargaza waƙannan kucu-kucu, ya barbaƙa su a kan kaburburan waƙanda suka miƙa musu hadayu. ⁵ Ya kone kasusuwun firistocin gumaka a kan bagaden da a dā suke miƙa hadayunsu, ta haka ya tsabtacce Yahuda da Urushalima. ⁶ Ya yi haka cikin garuruwan Manasse, Efraim da Simeyon, har zuwa Naftali, da kuma cikin kangwayen kewayensu, ⁷ ya farfashe bagadai da ginshikan Ashera; ya niƙa gumaka suka zama gari, ya

kuma yayyanka dukan bagadan turare kucu-kucu ko'ina a Isra'ila. Sa'an nan ya koma Urushalima.

(2 *Sarakuna* 22.3-20)

⁸ A shekara ta goma sha takwas ta mulkin Yosiya, ya tsarkake kasar da haikalin, ya aiki Shafan dan Azaliya da Ma'asehiya mai mulkin birni, tare da Yowa dan Yowahaz, marubuci, su gyara haikalin UBANGIJI Allah.

⁹ Suka tafi wurin Hilkiya babban firist suka ba shi kuɗin da aka kawo cikin haikalin Allah, wanda Lawiyawa masu tsaron kofofi sun tattara daga mutanen Manasse, Efraim da dukan raguwar Isra'ila da kuma daga dukan mutanen Yahuda da Benyamin da kuma mazaunan Urushalima.

¹⁰ Sa'an nan suka danka su ga mutanen da aka naɗa su lura da aiki a kan haikalin UBANGIJI. Waɗannan mutane ne suke biyan ma'aikatan da suka gyara suka kuma mai da haikalin. ¹¹ Suka kuma ba da kuɗi ga kafintoci da magina don su sayi sassakafkun duwatsu, da katakai don yin tsaiko da tankar ginin da sarakunan Yahuda suka bari ya fadɗi ya zama kango.

¹² Mutanen fa suka yi aiki da aminci. Shugabanninsu, su ne Yahat da Obadiya, Lawiyawa zuriyar Merari da Zakariya da Meshullam, zuriyar Kohat. Dukan Lawiyawa waɗanda suke gwanaye a kayan kiɗi, ¹³ sun lura da ma'aikata, suka kuma lura da dukan masu aiki daga aiki zuwa aiki. Waɗansu Lawiyawan su ne marubuta, magatakarda da kuma masu tsaron kofofi.

An sami Littafin Doka

¹⁴ Yayinda suke fitar da kuɗin da aka kai cikin haikalin UBANGIJI, sai Hilkiya firist ya sami Littafin Dokar UBANGIJI da aka bayar ta wurin Musa. ¹⁵ Hilkiya ya ce wa Shafan magatakarda, "Na sami Littafin Doka a cikin haikalin UBANGIJI." Sai ya ba wa Shafan.

¹⁶ Sa'an nan Shafan ya d'auki littafin zuwa wurin sarki, ya faɗa masa, "Manyan ma'aikatanka suna yin kome da aka sa su. ¹⁷ Mun d'auke kuɗin da an ajiye a haikalin UBANGIJI muka ba wa masu aiki da waɗanda suke lura da su." ¹⁸ Sa'an nan Shafan magatakarda ya sanar da sarki ya ce, "Hilkiya firist ya ba ni wani littafi." Sai Shafan ya karanta daga cikinsa a gaban sarki.

¹⁹ Da sarki ya ji kalmomin Doka, sai ya yage rigunansa. ²⁰ Ya ba da waɗannan umarnai ga Hilkiya, Ahikam ɗan Shafan, Abdon ɗan Mika, Shafan magatakarda da kuma Asahiya mai hidimar sarki. ²¹ Ya ce, "Ku tafi ku nemi nufin UBANGIJI saboda ni da kuma saboda raguwa a Isra'ila da Yahuda game da abin da aka rubuta a wannan littafin da aka samu. Fushin UBANGIJI mai girma ne da aka zuba a kanmu domin kakanninmu ba su kiyaye maganar UBANGIJI ba; ba su aikata bisa ga dukan abin da yake a rubuce a wannan littafi ba."

²² Hilkiya tare da waɗanda sarki ya aika, suka tafi suka yi magana da annabiya Hulda, wadda take matar Shallum ɗan Tokhat ɗan Hasra, mai tsaron wurin ajiyar riguna. Tana zama a Urushalima, a Yanki na Biyu.

²³ Sai ta ce musu, "Ga abin da UBANGIJI, Allah na Isra'ila ya ce faɗa wa mutumin da ya aike ku gare ni, ²⁴ 'Ga abin da UBANGIJI ya ce zai kawo masifa a wannan wuri da mutanensa, dukan la'anar da aka rubuta a cikin littafin da aka karanta a gaban sarkin Yahuda. ²⁵ Domin sun yashe ni suka kuma kɔne turare wa waɗansu alloli, suka tsokane ni in yi fushi ta wurin dukan abin da hannuwansu suka yi, fushina zai zuba a kan wannan wuri, ba kuma za a kwantar da shi ba.' ²⁶ Ku faɗa wa sarkin Yahuda, wanda ya aike ku ku nemi nufin UBANGIJI, 'Ga abin da UBANGIJI, Allah na Isra'ila yake cewa game da kalmomin da ka ji. ²⁷ Domin zuciyarka mai tuba ce, ka kuma kaskantar da kanka a gaban Allah sa'ad da ka ji abin da ya yi magana a kan

wannan wuri da mutanensa, domin kuma ka kasantar da kanka a gabana, ka yage rigunanka ka kuma yi kuka a gabana, na ji ka, in ji UBANGIJI. ²⁸ Yanzu zan tara ka da kakanninka, za a kuma binne ka cikin salama. Idanunka ba za su ga dukan masifar da zan kawo a kan wannan wuri da kuma a kan waƙanda suke zama a nan ba.’”

Sai suka kai amsar wa sarki.

(2 *Sarakuna* 23.1-3)

²⁹ Sai sarki ya kira dukan dattawan Yahuda da Urushalima. ³⁰ Ya haura zuwa haikalin UBANGIJI tare da mutanen Yahuda, mutanen Urushalima, firistoci da Lawiyawa, dukan mutane daga karami zuwa babba. Ya karanta dukan kalmomin Littafin Alkawari wanda aka samu a cikin haikalin UBANGIJI a kunnuwansu. ³¹ Sai sarkin ya miƙe tsaye a inda yake, ya sabunta alƙawari a gaban UBANGIJI, don yā bi UBANGIJI yā kiyaye umarnansa, ƙa'idodinsa da kuma farillansa da dukan zuciyarsa da kuma dukan ransa, ya kuma yi biyayya da kalmomin alƙawarin da aka rubuta a cikin wannan littafi.

³² Sa'an nan ya sa kowa a Urushalima da Benyamin ya yi alƙawari ga wannan; mutanen Urushalima suka aikata wannan bisa ga alƙawarin Allah, Allah na kakanninsu.

³³ Yosiya ya fitar da dukan gumakan bankyama daga dukan yankunan Isra'ilawa, ya kuma sa dukan waƙanda suke a Isra'ila su bauta wa UBANGIJI Allahnsu. Muddin ransa, ba su fasa bin UBANGIJI Allah na kakanninsu ba.

35

Yosiya ya yi Bikin Ketarewa

(2 *Sarakuna* 23.21-23)

¹ Yosiya ya yi Bikin Ketarewa ga UBANGIJI a Urushalima, aka kuma yanka ƙan ragon Bikin Ketarewa a ranar goma sha huƙu ga wata na farko. ² Ya zaɓi firistoci su yi aikinsu, sai ya ƙarfafa su su yi aikin da kyau a hidimar

haikalin UBANGIJI. ³ Ya ce wa Lawiyawa waƙanda suke koyar da dukan Isra'ila da kuma waƙanda aka tsarkake wa UBANGIJI. “Ku sa akwatin alkawari mai tsarki a cikin haikalin da Solomon ɗan Dawuda sarkin Isra'ila ya gina. Ba za a riƙa ɗaukansa a kafaɗa ba. Yanzu ku bauta wa UBANGIJI Allahnku da kuma mutanensa Isra'ila. ⁴ Ku shirya kanku iyali-iyali a sassanku, bisa ga umarnan da Dawuda sarkin Isra'ila da kuma ɗansa Solomon suka rubuta.

⁵ “Ku tsaya a tsattsarkan wuri, bisa ga kungiyoyin gidajen kakannin 'yan'uwanƙu, waƙanda su ba firistoci ba ne. Kowanne ya sami kashi daga cikin gidan Lawiyawa. ⁶ Ku yanka ragunan Bikin Ketarewa, ku tsarkake kanku, ku kuma shirya raguna domin 'yan'uwanƙu, kuna yin abin da UBANGIJI ya umarta ta wurin Musa.”

⁷ Yosiya ya tanada wa dukan mutanen da ba firistoci ba ne waƙanda suke a wurin, tumaki da awaki dubu talatin don a yanka saboda hadayun Bikin Ketarewa, ya kuma ba su shanu dubu uku. Dukan dabbobin kuwa daga garken sarki ne.

⁸ Fadawansa su ma suka ba da taimako da yardar rai ga mutane da kuma firistoci da Lawiyawa. Hilkiya, Zakariya da Yehiyel masu aiki a haikalin Allah, suka ba firistoci hadayun Bikin Ketarewa dubu biyu da ɗari shida da kuma shanu ɗari uku. ⁹ Haka kuma Konaniya tare da Shemahiya da Netanel, ɗan'uwansa, da Hashabiya, Yehiyel da Yozabad, shugabannin Lawiyawa, suka tanadar da hadayun Bikin Ketarewa dubu biyar da kuma bijimai ɗari biyar domin Lawiyawa.

¹⁰ Sa'ad da aka shirya kome don Bikin Ketarewar, sai Firistoci tare da Lawiyawa suka tsaya wurin tsayawarsu bisa ga umarnin sarki. ¹¹ Aka yanka ragunan Bikin Ketarewa, firistoci kuma suka yayyafa jinin da aka ba su, yayinda Lawiyawa suna fiɗan dabbobi. ¹² Suka keɓe

hadayun konawa don su ba da su ga kungiyoyin iyalan mutane don su miƙa ga UBANGIJI, yadda yake a rubuce a Littafin Musa. Suka yi haka da shanun. ¹³ Suka gasa dabbobin Bikin Ketarewa a bisa wuta yadda aka tsara, suka dafa hadayu masu tsarki a tukwane, da manyan tukwane, da kuma kwanoni, suka raba su nan da nan ga dukan mutane. ¹⁴ Bayan wannan, suka shirya wa kansu da kuma wa firistoci, saboda firistoci, zuriyar Haruna, suna miƙa hadayun konawa da sashen kitse daga safe har dare. Saboda haka Lawiyawa suka shirya wa kansu da kuma wa firistocin daga zuriyar Haruna.

¹⁵ Mawaƙa zuriyar Asaf, suna a wuraren da Dawuda, Asaf, Heman da Yedutun mai duba na sarki suka tsara. Bai zama lalle matsaran kofofi a kowace kofa su bar wuraren aikinsu ba, domin 'yan'uwansu Lawiyawa sun yi shiri dominsu.

¹⁶ Ta haka fa aka yi dukan hidimar UBANGIJI a wannan rana, domin su kiyaye Bikin Ketarewa, domin kuma su miƙa hadayu na konawa a bisa bagaden UBANGIJI, yadda sarki Yosiya ya umarta. ¹⁷ Isra'ilawan da suka kasance a can suka yi Bikin Ketarewa a wannan rana, suka kuma kiyaye Bikin Burodi Marar Yisti kwana bakwai. ¹⁸ Ba a taɓa yin Bikin Ketarewa haka ba tun zamanin annabi Sama'ila; kuma babu sarkin Isra'ilan da ya taɓa yin irin Bikin Ketarewa kamar yadda Yosiya ya yi, tare da firistoci, Lawiyawa da kuma dukan Yahuda da Isra'ila, waɗanda suke can tare da mutanen Urushalima. ¹⁹ An yi wannan Bikin Ketarewa a shekara ta goma sha takwas ta mulkin Yosiya.

Mutuwar Yosiya

(2 Sarakuna 23.28-30)

²⁰ Bayan wannan duka, sa'ad da Yosiya ya shirya haikali, Neko sarkin Masar ya haura don yã yi yaƙi a Karkemish

a Yuferites, sai Yosiya ya fita don yā fafata da shi a yaƙi. ²¹ Amma Neko ya aiki ’yan saƙo ga Yosiya, yana cewa, “Me ya gama ni da kai, ya Sarkin Yahuda? Ban zo in yi yaƙi da kai ba. Na zo ne in yi yaƙi da gidan da yake gāba da ni! Ka kyale ni! Allah ne ya riga ya faɗa mini in hanzarta. Kada ka yi gāba da Allah, wanda yake tare da ni, don kada yā hallaka ka.”

²² Yosiya fa, bai juya daga gare shi ba, amma ya ɓad da kama don yā yi yaƙin. Bai saurari abin da Neko ya faɗa bisa ga umarnin Allah ba, amma ya tafi ya yaƙe shi a filin Megiddo.

²³ Maharba suka harbi Yosiya, sai ya ce wa hafsoshinsa, “Ku ɗauke ni ku fita da ni daga nan; gama an yi mini mummunan rauni.” ²⁴ Saboda haka suka ɗauke shi a keken yaƙin, suka fitar da shi, suka sa shi a wata keken yaƙin da yake da shi, suka kawo shi Urushalima, inda ya mutu. Aka binne shi a makabartar kakanninsa, sai dukan Yahuda da Urushalima suka yi makoki domininsa.

²⁵ Annabin Irmiya ya tsara waƙoƙin makoki domin Yosiya, wanda har wa yau mawaƙa maza da mata suke rera game da Yosiya. Suka sa waɗannan su zama al’ada a Isra’ila, suna kuma a rubuce cikin Littafin Makoki.

²⁶ Sauran ayyukan mulkin Yosiya da kuma kyawawan abubuwan da ya yi, bisa ga abin da aka rubuta a Dokar UBANGJI, ²⁷ dukan ayyukan, daga farko har zuwa ƙarshe, suna a rubuce cikin littafin sarakunan Isra’ila da na Yahuda.

36

¹ Sai mutanen ƙasar suka ɗauki Yehoyahaz ɗan Yosiya suka naɗa shi sarki a Urushalima yā gāji mahaifinsa.

*Yehoyahaz sarkin Yahuda
(2 Sarakuna 23.31-34)*

² Yehoyahaz yana da shekara ashirin da uku sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima wata uku. ³ Sarkin Masar ya tumbuke shi a Urushalima, ya tilasta Yahuda su biya haraji talenti dari na azurfa da kuma talentin zinariya. ⁴ Sarkin Masar ya naɗa Eliyakim, ɗan'uan Yehoyahaz, sarki a bisa Yahuda da kuma Urushalima, ya kuma canja sunan Eliyakim zuwa Yehohiyakim. Amma Neko ya ɗauki Yehoyahaz ɗan'uan Eliyakim ya kai Masar.

Yehohiyakim sarkin Yahuda
(2 Sarakuna 23.36-24.7)

⁵ Yehohiyakim yana da shekara ashirin da biyar sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara goma sha ɗaya. Ya yi abin da yake mugu a gaban UBANGIJI Allahnsa. ⁶ Nebukadnezzar sarkin Babilon ya hauru ya kara da shi. Ya kama shi, ya daure da sarkokin tagulla, ya kuma kai shi Babilon. ⁷ Nebukadnezzar sarkin Babilon ya kuma kwaso kayayyaki daga haikalin UBANGIJI ya sa su a haikalinsa a can.

⁸ Sauran ayyukan mulkin Yehohiyakim, ayyukan bankyamar da ya aikata da dukan abubuwan da aka same shi da su, suna a rubuce cikin littafin sarakunan Isra'ila da na Yahuda. Sai Yehohiyacin ɗansa ya gaɗe shi a matsayin sarki.

Yehohiyacin sarkin Yahuda
(2 Sarakuna 24.8-17)

⁹ Yehohiyacin yana da shekara goma sha takwas sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima wata uku da kwana goma. Ya yi abin da yake mugu a gaban UBANGIJI. ¹⁰ Da bazara, Sarki Nebukadnezzar ya aika a kawo Yehohiyacin, aka kuma kawo shi Babilon, tare da kayayyaki masu daraja daga haikalin UBANGIJI, sai Sarki

Nebukadnezzar ya naƙfa kawunsa* Zedekiya, sarki a bisa Yahuda da Urushalima.

Zedekiya sarkin Yahuda

(2 Sarakuna 24.18-20; Irmiya 52.1-3)

¹¹ Zedekiya yana da shekara ashirin da ƙaya sa'ad da ya zama sarki, ya kuma yi mulki a Urushalima shekara goma sha ƙaya. ¹² Ya yi abin da yake mugu a gaban UBANGIJI Allahnsa kuma bai ƙaskantar da kansa a gaban Irmiya annabi, wanda ya yi magana kalmar UBANGIJI ba. ¹³ Ya tayar wa Sarki Nebukadnezzar, wanda ya sa ya yi rantsuwa da sunan Allah. Ya zama mai kunnen ƙashi da kuma taurin zuciya, bai kuwa juye ga UBANGIJI, Allah na Isra'ila ba. ¹⁴ Bugu da ƙari, dukan shugabannin firistoci da mutane suka ƙara zama marasa aminci, suna bin dukan abubuwan bankyama na al'ummai, suka ƙazantar da haikalin UBANGIJI, wanda ya tsarkake a Urushalima.

Faƙuwar Urushalima

¹⁵ Sai UBANGIJI Allah na kakanninsu, ya yi ta aika da magana gare su ta wurin 'yan sakonsa sau da sau, domin ya ji tausayi mutanensa da mazauninsa. ¹⁶ Amma suka yi wa 'yan sakon Allah ba'a, suka rena maganarsa, suka yi wa annabawansa dariyar reni, har sai da fushin UBANGIJI ya tasar a kan mutanensa babu makawa.

(2 Sarakuna 25.1-21; Irmiya 52.3-30)

¹⁷ Ya bashe su ga sarkin Babiloniyawa† wanda ya karkashe samarinsu da takobi a wuri mai tsarki, bai yi juyayin saurayi, ko budurwa, ko tsoho, ko gajiyayye ba. Allah ya bashe su duka ga Nebukadnezzar. ¹⁸ Nebukadnezzar ya kwashe dukan kayayyaki daga haikalin Allah, babba da ƙarami, da ma'ajin haikalin

* 36:10 Da Ibraniyanci ƙan'uwa, wato, dangi (dubi 2Sar 24.17).

† 36:17 Ko kuwa Kaldiyawa

UBANGIJI da kuma ma'ajin sarki da na fadawansa zuwa Babilon. ¹⁹ Suka cinna wa haikalin Allah wuta, suka rurrushe katangar Urushalima; suka kone dukan fada, suka kuma lalace kome mai amfani da yake can.

²⁰ Waƙanda ba a kashe ba kuwa Nebukadnezzar ya kwashe su, ya kai Babilon, suka zama bayinsa da na 'ya'yansa maza har zuwa kahuwar mulkin Farisa. ²¹ Kasar ta more hutun Asabbacinta; a dukan lokacin zamanta kango ta huta, har sai da shekaru saba'in nan suka cika bisa ga maganar UBANGIJI da Irmiya ya faɗi.

(Ezra 1.1-4)

²² Don a cika maganar da UBANGIJI ya yi ta wurin Irmiya, a shekara farko ta Sairus sarkin Farisa, sai UBANGIJI ya motsa zuciyar Sairus na Farisa don yā yi shela a dukan masarautarsa, ya kuma sa shi a rubuce cewa,

²³ “Ga abin da Sairus sarkin Farisa ya ce,

“UBANGIJI Allah na sama, ya ba ni dukan mulkokin duniya, ya kuma naɗa ni in gina masa haikali a Urushalima a Yahuda. Duk wani na mutanensa a cikinku, bari yā haura yā tafi, bari kuma UBANGIJI Allahnsa yā kasance tare da shi.’”

Biblica® Buɗaɗɗen Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don
Kowa™
Hausa: Biblica® Buɗaɗɗen Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don
Kowa™ (Bible) of Nigeria

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Hausa

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc.

Used with permission. All rights reserved worldwide.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 30 Dec 2021

18113be6-b3a0-530a-b78f-a25225282250